NORSK SKOGBRUKSMUSEUM
SKOGBRUK, JAKT OG FISKE

Årsberetning og regnskap

1991

H.M. Kong Olav V.

HANS MAJESTET KONG OLAV V's BORTGANG

H.M. Kong Olav V gikk bort 17.1.1991, og i styremøte 14.2. mintes styrets formann Ivar Aavatsmark Kongen med følgende ord:

> *«En hel nasjon har vært samlet i sorg over tapet av en avholdt monark. Men denne sorgen har vært blandet med stor takknemlighet for hva han har utrettet for vårt land. Også for vårt museum, hvor Kongen sto som den høye beskytter, har han betydd meget, og han har flere ganger besøkt museet, siste gang i 1986 sammen med den vesttyske president Richard von Weizsäcker. Vi husker også Kongens innvielse av museumsbygningen i 1971. I ærbødighet og takknemlighet lyser vi fred over Kong Olav V's minne».*

Kongens bortgang ble også minnet med et minnemøte med de ansatte om morgenen den 18.1., hvor museumsdirektør Tore Fossum holdt en minnetale. Blomster og levende lys ble plassert foran kobberplaten i museumshallen med innskriften «Hans Majestet Kong Olav V innviet dette Huset 22. juni 1971».

I museets representantskapsmøte 23.5. ble også Kong Olav V minnet ved en tale av representantskapets ordfører, skogdirektør Oluf Aalde.

INNHOLD

1. Museets organer og administrasjon
1.1 Representantskap 3
1.2 Styret 4
1.3 Personale 6

2. Vedlikehold og utbygging
2.1 Uteareal og friluftsamlinger 8
2.2 Vedlikehold innendørs 10
2.3 Arboretet 10
2.4 Sørlistøa - Osensjøsamlingene 11
2.5 Tredje byggetrinn 14

3. Museumsfaglig virksomhet
3.1 Forskning og utviklingsarbeid 25
3.2 Arkiv- og feltarbeid 26
3.3 Forelesninger og faglige foredrag 27
3.4 Publisering 28
3.5 Film og video 29
3.6 Foto 29
3.7 Bibliotek og arkiv 30
3.8 Samling og magasin 31
3.9 Annet faglig arbeid 31
3.10 Fløting for siste gang i Trysilelva 33
3.11 Museumspriser 34

4. Nasjonalt Økologisk Kunnskapssenter (PVK) 37

5. Akvariet
5.1 Innledning 38
5.2 Teknisk 38
5.3 Biologisk 39
5.4 Rådgivning og kontaktskapende virksomhet 41

6. Skoletjenesten
6.1 Besøkstallene de siste årene 43
6.2 Temadager og omvisninger 47
6.3 Utadrettet virksomhet 48

7. Annen utadvendt virksomhet
7.1 Kunstutstillinger 49
7.2 Andre utstillinger 52
7.3 Vandreutstillinger 54
7.4 Arrangementer 55
7.5 Tidsskriftet «Elgen» 65

8. Publikumsbesøk og markedsføring
8.1 Publikumsbesøket 67
8.2 Salgsvirksomheten 69
8.3 Markedsføring 69

9. Representasjon
9.1 Museumsorganisasjoner 71
9.2 Seminarer og konferanser 71
9.3 Studiebesøk 73

10. Gaver
10.1 Givere av gjenstander 75
10.2 Givere av bøker 75

11. Medlemmer 76

12. Økonomi 76
Regnskap
Resultatregnskap 1991 78
Balanse 80
Spesifikasjon av driftskonti 82
Noter til årsregnskapet for 1991 87
Revisjonsberetning 91

Forsidebilde:
Glassmaleri av tømmerfløter laget av glasskunstner og maler Alf Harald Borg i 1956. Gave til restaurant Forstmann fra Hotel Central Eiendomsselskap.
Foto: O.T.L.

NORSK SKOGBRUKSMUSEUM

Skogbruk, jakt og fiske

Æresmedlemmer:
Magne Midttun
Wilhelm Matheson

1. MUSEETS ORGANER OG ADMINISTRASJON

1.1 Representantskapet

Museets representantskap har følgende innvalgte medlemmer:
Fylkesmann Odvar Nordli, Hedmark
Ordfører Olav Sæter, Elverum.

Følgende institusjoner og organisasjoner danner museets representantskap:
Det norske gjensidige Skogbrandforsikringsselskap
Det norske Skogselskap
Direktoratet for naturforvaltning
Direktoratet for statens skoger
Fellesforbundet/Seksjon Skog og Land
Jenter i Skogbruket
Norges Landbrukshøgskole - Institutt for skogfag
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norges landbruksvitenskapelige forskningsråd
Norges Naturvernforbund
Norges Skogeierforbund
Norsk Almenningsforbund
Norsk Forstmannsforening

Norsk institutt for skogforskning
Norsk Skogbruksforening
Norske Tømmermålingssjefers Forening
Skogavdelingen i Landbruksdepartementet
Skogbrukets Arbeidsgiverforening
Skogbrukets og Skogindustrienes Forskningsråd
Treforedlingsindustriens Landsforening
Trelastindustriens Sentralforbund
Verdens Naturfond

Representantskapsmøtet ble holdt 23.5. i auditoriet. Følgende styremedlemmer med personlige varamedlemmer var på valg: Truls Gram - varamedlem Torleif Omtveit, Gunnar Lerfaldet - varamedlem Knut Torp, Erik Munthe-Kaas - varamedlem Helge Vikan, Per Søilen - varamedlem Geir Vagstein.

Truls Gram og Erik Munthe-Kaas med personlige varamedlemmer, h.h.vis Torleif Omtveit (gjenvalg) og disponent Carl Fredrik Lindeman (ny) ble valgt. Gunnar Lerfaldet ønsket ikke gjenvalg, og i hans sted ble valgt skogbrukssjef Tertit Hørstad med varamedlem skogsjef Helge Holtmon. Per Søilen ønsket også å gå ut av styret, og organisasjonsleder Øistein Østgaard ble valgt som nytt styremedlem med underdirektør Anne Berit Pettersen som varamedlem. Ivar Aavatsmark og Truls Gram ble gjenvalgt som henholdsvis formann og varaformann.

Den viktigste saken representantskapet fattet vedtak om var å gjennomføre utbyggingen av tredje byggetrinn, trinn II, resepsjonsfløyen, innenfor en ramme av 12 mill. kr. med byggestart 1.9.

1.2 Styret

Styrets sammensetning:
(Tallene i parentes angir det år vedkommende er på valg):

Styremedlemmer:	Personlige varamedlemmer:
Ivar Aavatsmark (formann)(1992)	Halfdan Brevig jr. (1992)
Truls Gram (varaformann)(1994)	Torleif Omtveit (1994)
Tertit Hørstad (1994)	Helge Holtmon (1994)
Erich Mathiesen (1993)	Ragnar M. Næss (1993)
Ole Roen (1992)	Einar Wollebæk-Andersen (1992)
Torstein Lund (1993)	Karl Baadsvik (1993)
Erik Munthe-Kaas (1994)	Carl Fr. Lindeman (1994)
Øistein Østgaard (1994)	Anne Berit Pettersen (1994)
Odd Rusten (Hedmark fylkes repr.)(1991)	Olav Sæter (1991)
Håkon Sæle (ansattes repr.)(1993)	Trond Nystuen (1993)

Styrets formann	Ivar Aavatsmark
Styrets varaformann	Truls Gram
Arbeidsutvalg	Ivar Aavatsmark Truls Gram Tore Fossum Wilhelm Matheson (styreoppnevnt)
Representantskapets ordfører	direktør Peter Johan Schei
Representantskapets varaordfører	skogdirektør Oluf Aalde
Sekretær for styre og repr.skap ...	Wilhelm Matheson
Kontrollkomite	Jens Michael Lund (1992) Svein Morgenlien (1993) ..... Knut Torp (1994)
Valgkomite	Einar Haugan (1992) Kirsten Molteberg (1993) Per Søilen (1994)
Byggekomite og byggeleder	Truls Gram, formann Einar Gjems Tore Fossum Tore-Børge Gjerstad (byggeleder)
Revisor	Statsaut.rev. Asbjørn Pedersen

Det er holdt 5 styremøter og 3 møter i arbeidsutvalget. Tredje byggetrinn, trinn I, museumsfløyen og trinn II, resepsjonsfløyen har vært behandlet i alle møter.

1.3 Personale

Museumsdirektør	Tore Fossum
Utstillingsleder	Tore-Børge Gjerstad
Amanuensis/akvarieleder	Christian Andersen
Amanuensis	Øivind Vestheim
Amanuensis	Magne Rugsveen
Vitenskapelig assistent	Ubesatt 1991
Fagassistent	Bjørn E. Skaug
Kontorsjef	Harald Haug
Museumspedagog	Ingvar Haugen
Kontorsekretær	Kari Q. Andersen
Førstekontorfullmektig	Tove Glorvigen
Forvalter	Håkon Sæle
Vaktmester	Odd L. Jensen
Fotograf	Ole-Th. Ljøstad
Museumsingeniør	Trond Nystuen
Akvarierøkter	Arve Vikør
Bibliotekar (80% til 1.8.)	Morten Haugen
Fagarbeider	Kjell Magne Kaveldiget
Hjelpearbeider (1/2 stilling)	Tor-Johnny Støkket
Hjelpearbeider	Ove J. Østby
Hjelpearbeider	Arne Halvorsen
Resepsjonsbetjent (deltid)	Tordis Fossum
Resepsjonsbetjent (deltid)	Gerd Stensvehagen
Renholdsleder	Åse T. Fløien
Renholdsbetjent (1/2 stilling til 31.6., hel stilling fra 1.7.)	Solveig Ernstsen
Renholdsbetjent (1/2 stilling fra 1.7.)	Aud Furulund

Følgende har vært sivilarbeidere ved museet i 1991: Arne Slåmot, Per Kristian Hammer, Geir Solberg, Peter Kippersund, Øyvind Nesdal, Hallgeir Molberg, Lars-Petter Johansen, Torry Engh.

Under ordningen «Arbeid for trygd» har Annie Lien vært engasjert fra 1.1.-31.5. og May Lisbeth Eggen fra 1.11. Følgende har vært hospitanter: Åsmund J. Sletten hele året, Roar Fjeld i deler av året og Kjell Kristiansen fra 19.11. Per Kristian Hammer har hatt et engasjement fra april.

Følgende har vært temporæransatt: Gerd Berit Halvorsen, Jan Ivar Martinsen, Bente Fekene, Eskild Midtlie, Kari S. Fjellstad, Stephanie Mane, Francoise Amundsen, Tori Årva, Morten Andersen, Steinar Andersen, Ingun Borg, Kirsti Fjeldstad, Fredrik Glorvigen, Kjersti K. Jensen, Bjørn Rudberg, Randi Sletnes, Christina Søgård, Merete Glorvigen, Steinar Haugen, Bente Huse, Tonje Kristiansen, Bente Røstbakken, Mette Skogbakken, Inger Hilde Haug, May Kristin Myrstad. Monica Halvorsen og Anita Hansen har vært utplassert en dag i uken.

2. VEDLIKEHOLD OG UTBYGGING

2.1 Uteareal og friluftsamlinger

Selv om året har vært preget av byggingen av museumsfløyen og resepsjonsfløyen som har krevd stor innsats fra håndverkerstaben, har det vært lagt vekt på å holde museets store friluftsareal i god stand, og det har også blitt noe tid til vedlikehold av hus og anlegg.

Fløterkoia ved Klokkerfossen samt alle uthusbygningene på Klokkergården, stabbur, låve, vedskåle og WC har fått to strøk med rødmaling. Med dette er alle malte hus på museet, både bruksbygninger og museale bygninger, malt opp igjen.

Røroskoia fra 1808, som sto ved Klokkerfossen på østsiden, er tatt ned og flyttet til Prestøya og satt opp igjen der. Som en del av gjenoppføringen følger et naturlig vedlikehold av vegger, tak og innbo. Denne koia har tjent som bu for myrslått og annen utmarksutnytting, og har fått et riktigere miljø der den nå er plassert.

Museets arbeidskoie (bruksbygning) er flyttet og plassert i skogen like syd for den nye amfiscenen og er tenkt brukt som «garderobe» og oppholdsrom i forbindelse med teaterfremførelser.

Museet fikk i gave et sagbruk, «Møystadsaga», av disponent Terje Backe og Martin M. Bakken A/S, overrakt ved gavebrev under innvielsesarrangementet i forbindelse med åpningen av museumsfløyen 21.6. Saga er fra 1920-årene, har dobbelt spindel og kante og er drevet med elektromotor. Saga er overdratt av Terje Backe som eier, og som en del av gaven påtar Martin M. Bakken A/S seg nedtaking, flytting og delvis gjenoppføring sammen med museets håndverkere. Museet er meget takknemlig for gaven som er en verdifull tilvekst til museets friluftsamlinger. I sagbruksavdelingen har museet nå et vannsagbruk, en oppgangssag med syv blad i rammen, en lokomobilsag (dampsag) med en Foster lokomobil 1912 og med Laurits Sætherens patenterte sagflisovn, og nå en sirkelsag med elektrisk drift. Saga er tatt ned, flyttet og gjenoppført i løpet av året. Det gjenstår mindre ting samt fremføring av elektrisk kraft. Fundamentering og restaurering er meget solid gjennomført med tanke på at sagbruket skal kunne brukes.

Svein Svimbils knivsmie fra Tinn i Telemark under oppføringen på museet. Fra venstre Håkon Sæle og Arne Halvorsen. Foto: O.T.L.

Museet har også fått vederlagsfritt en knivsmie fra Tinn i Telemark av Brynjulf Svimbil. Smia har tilhørt den kjente knivsmeden Svein Svimbil, giverens far, og vil utover å være en representativ og teknisk sett godt utstyrt knivsmie, også bære i seg en særlig rik smedtradisjon fra Telemark. Museet har lenge ønsket seg en knivsmie, og vil med denne og det omfattende knivmaterialet museet ellers har, få en allsidig dekning av de rike norske knivsmedtradisjonene. Knivsmia er merket, tatt ned, flyttet, fundamentert og ble senhøstes gjenoppført med vegger og tak på plass. All innredning m.m. gjenstår. Rugsveen, Sæle og Halvorsen sto for nedtaking og flytting med god hjelp fra lokale krefter i Tinn.

2.2 Vedlikehold innendørs

Alt løpende vedlikehold med tepperens, vask i utstillinger og de forskjellige bruksrom har gått som før, men har fått sin begrensning på grunn av utbyggingen. Sammenføyningen av museumsfløyen og resepsjonsfløyen med det gamle museumsbygget har ført til at en del arbeidsoppgaver er utsatt til byggingen er avsluttet.

2.3 Arboretet

Året 1991 var preget av samme klimatiske forhold som de 3-4 foregående år med milde vintre og lang vår og høst. Det er liten tvil om at dette er gunstig for utviklingen av en rekke av plantingene. Det er ikke registrert andre skader enn et begrenset lusangrep på sibirsk edelgran.

Plasseringen av sirkelsagbruket sør for magasinhallen førte til at vi måtte fjerne noe av et bestand av sembrafuru og hvitgran. Dette vil neppe ha noen betydning når arbeidet er fullført og området gror til.

Det er gledelig å registrere en viss økning i behovet for omvisninger i arboretet, spesielt fra skoler og foreninger.

Tabellen viser nyplantinger i 1991. Med disse plantingene blir Norsk Skogbruksmuseum en «genbank» for en rekke geografiske raser av valbjørk.

Valbjørk (*Betula verrucosa f. maserica*), podninger 1990

Klon nr.	Opphavssted	Podet dato	Antall
231	Gravli i Gjerpen	04.04.	2
233 c	Gravli i Gjerpen	04.04.	3
234	Gunhildrud i Øvre Eiker	05.04.	2
238 b	Gunhildrud i Øvre Eiker	05.04.	1
FC	Filtvedt i Hurum	03.04.	1
FE	Filtvedt i Hurum	03.04.	1
Storhov 1	Storhov i Romedal	04.04.	4
Storhov 3	Storhov i Romedal	05.04.	2
Storhov 4	Storhov i Romedal	05.04.	2
			18

Plantene er gaver fra Kristine og Per Øien, Oslo, som også har utført innsamling og poding av plantene.

2.4 Sørlistøa - Osensjøsamlingene

Personale: Birger Skavern, oppsynsmann, omviser
Ella Gjærum, omviser
Geir Solberg, omviser, håndverker
Nanna Løvmoen, salg
Kristine Solberg, salg
Berit Fossum Nysæther, salg
Magne Nergaard, styrmann, håndverker
Knut Stener, styrmann
Arnstein Norsted, båtfører, håndverker
Nikolai Myrene, maskinist
Jostein K. Nysæther, bestyrer, omviser

Nye tiltak

Innkjøringen ved parkeringsplassen er dette året utbedret med to kraftige portstolper. Hver stolpe bærer et Osen-konglomerat på ca. 300 kg.

Den nye spillflåten og møtet med slepebåten Trysil-Knut ga skoleklassene et levende bilde av hvordan sjøfløtingen gikk for seg i gammel og ny tid. Foto: O.T.L.

En spillflåte i full størrelse har fått plass bak moloen rett ut for fløterbrakka. Det er Magne Nergaard som har skaffet til veie materialene og bygd opp både portstolpene og spillflåten. Flåten ble bygd på Osmundsand, og da Osensjøen hadde uvanlig lav vannstand da den skulle fraktes til Sørlistøa, måtte den først fraktes over tørt land med shoveldoser (Reidar Stormoen). Arne og Arnstein Norsted transporterte flåten med varpebåt til Sørlistøa.

Håndverkerne på Skogbruksmuseet har laget informasjonstavle som fikk plass i nordre enden av parkeringsplassen. Birger Ragnar Nysæther har skåret en ny spillflåtemodell med mannskap. Sammen med den modellen han tidligere har laget, skal den gi en fullstendig framstilling av spillflåterutinene - slik de var før 1914 da dampbåten Trysil-Knut overtok langtransportene på Osensjøen.

Publikumstjenesten

Sesongen begynte i slutten av mai, da skoletjenesten ved Norsk Skogbruksmuseum kom med et spesielt tilbud til skolene. Året 1991 var det siste året det ble fløtt tømmer i norske vassdrag. For at så mange skolebarn som mulig skulle få anledning til å oppleve tømmerfløting, fikk skolene tilbud om en en- eller todagers tur til Trysilelva og fløtermuseet ved Osensjøen. Tilbudet ble benyttet av nærmere tre tusen skolebarn - de fleste fra distriktet, men også en del langveisfarende.

Publikumsbesøket senere på sommeren var noe større enn tidligere år. Det totale besøk var 3726 barn og 1080 voksne.

Inntekter:

Billetter - utstillingene	kr. 15.366,-
Billetter - Trysil-Knut	kr. 3.725,-
Servering - kiosksalg	kr. 46.345,-
Driftstøtte fra Åmot kommune	kr. 18.000,-
Rentemidler Åmot	kr. 5.000,-
Driftstøtte fra Landbruksdepartementet til arr. «Skandinavias siste elvefløting»	kr. 50.000,-
	kr. 138.436,-

Vi minnes Birger Skavern

Fredag 30.8. ble en spesielt minneverdig dag for personalet ved Sørlistøa fløtermuseum. Sammen med ektefeller og tidligere medarbeidere var de samlet til en enkel personalfest i hytta hos Berit og Jostein K. Nysæther i Nysætra.

Birger Skavern hadde meldt fra at 1991 skulle være hans siste sesong ved fløtermuseet, og han ble spesielt takket for sin innsats. Ingen visste da at dette var siste gang han var med oss. Få dager etter kom beskjeden om at Birger var alvorlig syk. Han døde på Sentralsykehuset i Elverum søndag 22.9 og ble begravet ved Osen kirke den 27.9.

Birger Skavern ble født den 12.12.1922. Som femåring fikk han sin første fløterhake – og sin første sesong blant Osensjøfløterne. Han hadde nettopp mistet sin mor, og faren Per Skaver-Rønningen så ingen annen utvei enn å ta med seg gutten på spillflåten da fløtingen tok til om våren.

Birger Skavern i fløtesjefens rom med utsikt over Osensjøen. Foto: O.T.L.

Våren 1939 ble Birger med som lønnet fløter, og var siden med blant fløterne til fløtingen ble lagt ned i 1984. Han hadde da vært med i 45 sesonger – de siste 23 årene som fløtersjef.

Av flere grunner var det naturlig at Birger Skavern fortsatte på Sørlistøa etter at fløtingen ble nedlagt og stedet innkjøpt av Norsk Skogbruksmuseum. Ingen av de gamle fløterne hadde større erfaring enn han. I fem sesonger gjorde Birger tjeneste for fløtermuseet - som vaktmann, omviser og informant. Det skal bli vanskelig å finne en mer trofast og pliktoppfyllende etterfølger!

2.5 Tredje byggetrinn

Trinn I, museumsfløyen med restaurant

Byggearbeidene med første byggetrinn ble igangsatt 15.8.1990. Ved årsskiftet 1990/91 var det meste av råbygget støpt i betong, forskaling av støttemurer var påbegynt, muring av leca-vegger og yttervegger i bindingsverk var under oppførelse.

Fredag 15.2. kom «kranseskålbuska» på taket, og kranselag ble holdt for alle involverte. Byggearbeidene fortsatte utover mot våren, og byggets utvikling fulgte den oppsatte fremdriftsplan.

Under byggesakens gang ble det utført tilleggsarbeider som var ønsket av museet. Det viste seg å være nødvendig å legge om hovedkloakken på grunn av kapasitetsproblemer ved store arrangementer. Dette ble utført ved at ny ledning fra hovedbygget ble lagt i ny trasé over riksvei 3 og tilknyttet kommunalt nett. Nytt dreneringssystem ble anlagt fra kontorfløyens sydende og koblet til nytt avløpsanlegg i nybygget. Dette for å hindre vanninntrengning i kontorfløyens underetasje. Et utendørsamfi ble anlagt og et ventilasjonsanlegg for opprinnelig museumsbygning ble etablert. Alle ovennevnte tilleggsarbeider ble utført innenfor den totale budsjettrammen.

Hovedentreprenørens ferdigstillelse inklusive utomhusarbeider var kontraktsbundet til overtagelse den 1.7. På grunn av heldige omstendigheter og et godt samarbeid ble Norsk Skogbruksmuseums 3. utbygging, trinn I tatt i bruk den 21.6., på en dag nær 20 år etter museets innvielse av første utbygging i 1971. Nybygget har et grunnareal på 1600 m². I tre plan utgjør dette 4800 brutto m². Underetasjen/kjeller inneholder vare- og museumsgjenstandsmottak, to ventilasjons-

Det nye spiserommet for håndverkerne. Fra venstre Hallgeir Molberg, Ove Østby, Kjell Magne Kaveldiget, Tor-Johnny Støkket, Arne Halvorsen og Håkon Sæle.
Foto: O.T.L.

rom, fyrrom, avfotograferingsrom, registreringsrom, gjenstandsmagasin, magasin for tekstiler, vaskerom for tekstiler, verksted med flisrom, sveiseverksted, konserveringsrom, rom for maling-lakk og kjemikalier, dokument- og fotoarkiv, fotoregistreringsrom, fotoatelier, fotoskyllerom, rengjøringsrom og lager, herre- og damegarderober med dusj og toaletter, syv kontorer, spiserom for håndverkere, gangarealer, trapperom og heis med løftekapasitet på 3000 kg. Restaurant Forstmann disponerer to kontorer, garderober og toaletter i underetasjen.

Første etasje preges, før nye utstillinger, av et atrium på 120 m² (inkl. trappeløp) og med et glassoverbygg i pyramideform (10 x 10 m) samt restaurant Forstmann med plass til 130 personer. Restauranten har et tilliggende moderne kjøkken med kjøle- og fryserom, tørrlager og et kjølt avfallsrom. Restauranten har hovedadkomst fra nord med gode garderobeforhold og toaletter. Disponibelt utstillingsareal i før-

ste etasje utgjør ca. 1135 m². Annen etasje er et rent utstillingslokale med grønne, levende planter hengende rundt atriet og et hvile- og utsiktsrom i nordvestre hjørne.

Følgende arkitekt, rådgivende ingeniører, hovedentreprenør og underentreprenører har vært engasjert i 3. utbygging, trinn I:

Arkitektene Duus-Thorstensen-Egeberg, Arendal
Rådg.ing. Sjåtil & Fornæss A.S, Elverum
VVS-ing. Aalerud A.S, Elverum
Elektotekn.ing. Jon Hallås A.S, Elverum
Hovedentreprenør Martin M. Bakken A.S, Elverum
Sanitære inst. Yngvar Christensen A.S, Elverum
Elektr.inst. Østlandet Elektro A.S, Elverum
Ventilasjon, Luftteknikk A.S, Elverum
Heis, Reber Schindler Heis A.S, Kapp

Byggekomiteen har bestått av følgende:

Formann fylkesskogsjef Truls Gram
forstkandidat Einar Gjems
direktør Tore Fossum
byggeleder Tore-Børge Gjerstad.

Det er holdt (trinn I)

11 prosjekteringsmøter
18 byggemøter
24 driftsmøter
8 byggekomitemøter.

Byggets kostnader inklusive tilleggsarbeider, utomhusarbeider, restaurant og merverdiavgift utgjør kr. 6.500.- pr. m².

Trinn II, resepsjonsfløyen

Denne byggesaken er blitt grundig planlagt og utredet både av arkitekter, konsulenter, entreprenører og museets byggeledelse. I styremøte 7.5. ble trinn II behandlet, og styret besluttet å anbefale overfor representantskapet at trinn II, resepsjonsfløyen, gjennomføres som en direkte fortsettelse av trinn I, museumsfløyen til en kostnad av ca. kr. 12 mill. I representantskapsmøtet 23.5. ble det etter drøfting og befaring fremsatt følgende forslag til vedtak av representantskapets ordfører Oluf Aalde:

1. Representantskapet er forelagt styrets anbefaling om at byggetrinn 3, trinn II gjennomføres.

2. Representantskapet tar styrets finansieringsplan, og styrets vurdering av mulighetene for å gjennomføre denne, til etterretning.

3. På denne bakgrunn tar representantskapet styrets anbefaling til følge, og gir styret fullmakt til å fullføre byggetrinn 3, trinn II innenfor en ramme på 12 mill.kr.

Forslaget ble enstemmig vedtatt, og det var stor glede over at hele byggeprosjektet kunne utføres kontinuerlig.

Martin M. Bakken er hovedentreprenør også for trinn II. I kontrakten for trinn II har hovedentreprenøren i motsetning til for trinn I totalentreprisen for byggeprosjektet, og slutter dermed også kontrakter med underentreprenørene. Museet får imidlertid fullt innsyn i alle disposisjoner som gjøres gjennom byggemøter og løpende kontakt. Det blir mindre arbeid for museet, og entreprenøren får større ansvar når det gjelder underentreprenører og økonomisk styring og sikkerhet.

Arbeidene ble igangsatt i september. Tilriggingen var enkel, da flere installasjoner var intakte fra trinn I. Grunnforholdene er som kjent gode, og støpearbeidene med kjeller ble utført uten komplikasjoner. Bygget oppføres etter de samme prinsipper som tidligere, bortsett fra dekke over 1. etasje som denne gang er utført i prefabrikerte hulldekkeelementer. Bygget var under tak før jul, og kranseselskap ble avholdt den 20.12. sammen med museets ansatte.

Trinn II er en meget viktig del av museet. Publikums adkomst blir meget bedre både for funksjonshemmede og andre. Den nye resepsjonen vil kunne ta imot store grupper før billett løses, og det blir muligheter for hvilegrupper hvor det kan inntas kaffe, mineralvann osv. Sentralbord/resepsjon får et eget kontor med utsyn til publikumsdelen. Billettering, salg, informasjon og publikumsservice vil skje i en ny karé bygget i bjørk med masurbjørk fyllinger. Museet vil få en ny stor souvenirbutikk med tilliggende lager i to plan i nordre del av bygget. I nordøstre hjørne bygges det et nytt galleri for temporære utstillinger. Arealet er på 170 m².

I underetasjen vil man finne samlingsrom for grupper, garderober, dame- og herretoaletter, toalett for bevegelseshemmede, stellerom for barn, hvilerom for bussjåfører, rengjøringsrom, lagre, ventilasjonsrom og tilfluktsrom.

Bygget ligger godt an i forhold til fremdriftsplanen og vil være klart for overtagelse den 1.5.1992. Arkitekter, rådgivende ingeniører, hoved- og underentreprenører har vært de samme som i trinn I, bortsett fra sanitær-, elektro- og ventilasjonsfirmaene.

Byggekomiteen er også den samme som før.

Det er holdt (trinn II)

10 prosjekteringsmøter
7 byggemøter
10 driftsmøter
4 byggekomitemøter.

Egeninnsats ved utbyggingen

I byggesummen på kr. 31 mill. for museumsfløyen og kr. 12 mill. for resepsjonsfløyen er det ikke tatt med museets egeninnsats gjennom byggeleder og museets håndverkere. Byggeleder Tore-B. Gjerstad har med sin arkitektkompetanse utført supplerende utforming av tegningene, men uten å forandre arkitekt Terje Thorstensens hovedkonsept. Han har bearbeidet tegningene til restaurant Forstmann med vinterhage og utendørs terrasse, og tegnet interiørene. Han har også utformet hvilerommet i museets andre etasje med utsikt over Glomma. Det har også vært behov for å finne gode og funksjonelle løsninger ved tilpasning av gammel og nye bygningskropper.

Når det gjelder håndverkerne har de deltatt løpende gjennom hele byggeperioden med å legge til rette for byggearbeidene. Hele den gamle museumsfløyen har fått ventilasjonsanlegg som er koblet sammen med det nye, og kanalføringen har ført til at utstillingene både i første og andre etasje har måttet flyttes. Innbygging av kanalene er utført av egne håndverkere.

Den største oppgaven som er utført med egne folk er sveising og montering av rekkverk rundt terrassen og nedkjøringen til underetasjen. Utendørs har håndverkerne bygget tak over luftinntak, høvlet, pusset og oljet benkene til det nye friluftsamfiet, og det er lagt heller i parkanlegget flere steder.

Innendørs har håndverkerne bygget modell av museet med tanke på planlegging av nye utstillinger. Det er laget 40 utstillingsskjermer til temporære utstillinger og laget bordplater og understell til 40 bord for servering og utstillinger. Det er laget 10 mindre og 10 større knivmontre for den nye knivutstillingen. Ellers er store deler av de gamle utstillingene tatt ned og flyttet til de nye utstillingslokalene i tråd med nødvendig ommøblering og helhetstilpasning.

Utendørsanlegget

Etter at museumsfløyen var oppført ble området planert og tilsådd. Parkeringsplassen utenfor restaurant Forstmann ble gjort ferdig med asfaltering, plener, rabatter og tilplanting.

En viktig ny enhet ble gjennomført i forbindelse med graving og oppfyllingsarbeidene, nemlig etablering av et eget friluftsamfi med sitteplasser til 350 personer. Amfiet er beregnet på teaterfremførelser, kor-, korps- og annen musikkfremførelse, folkedans og folkemusikk og demonstrasjoner av forskjellig slag. Amfiet er parkmessig gitt en vakker plassering og danner en god estetisk og funksjonell del av miljøet med Glomma, Kjærlighetsstien, uterestauranten og den nye museumsfløyen.

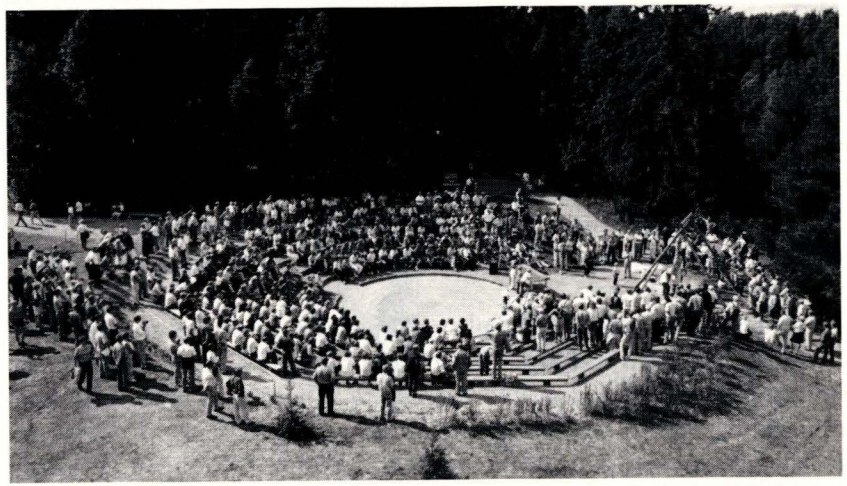

Det nye amfiet i bruk ved demonstrasjon av flåing og partering av elg under jakt- og fiskedagene Foto: O.T.L.

Restaurant Forstmann under innvielsen 21. juni 1991. Den har en fin beliggenhet med utsikt over Glomma. Foto: O.T.L.

Restaurant Forstmann

Spørsmålet om drift av museets restaurant er behandlet i museets styre flere ganger. Det ble besluttet at det skulle averteres etter interessenter, og det meldte seg i alt 23 som ønsket å drive restauranten. I museets styremøte 6.12.90 ble det besluttet å gjøre avtale med Hotel Central Drift A/S, og i styremøte 14.2. ble et avtaleforslag godkjent. Den endelige kontrakten ble undertegnet av partene 19.3., og den er gjort gjeldende ut 1992, med adgang til forlengelse med tre og tre år. Museet eier restauranten med møbler og alt utstyr inklusive bestikk. Central betaler for første avtaleperiode en leie som utgjør 9% av netto omsetning.

Restauranten ble tatt i bruk ved museets innvielsesarrangement 21.6., og har siden vært åpen hver dag i museets åpningstid. Det var innkjørings- og tilpasningsproblemer til å begynne med, men med erfaring og økende markedsføring er restauranten i løpet av det første halvår blitt en viktig ny serviceenhet for museet. Økningen i besøket har bl.a. også sin årsak i de nye tilbud museet kan gi gjennom restauranten. Nettoomsetningen var det første halvår på ca. kr. 1.75 mill.

I forbindelse med åpningen av restaurant Forstmann fikk museet et glassmaleri av Hotel Central Eiendomsselskap. Det har et vakkert motiv av en tømmerfløter i arbeid. Østlandske Isolerglass ved Per Bolstad bekostet glassmaleriet innsatt i et glassfelt på restaurantens nordvegg. Glassmaleriet er laget av glasskunstner og maler Alf Harald Borg (f. 1903), og har hatt sin plass i spisesalen på Hotel Central fra 1956. Under ombyggingen av hotellet var det ikke lenger plass til kunstverket. Tømmerfløteren er skapt i et mesterlig fargespill og gir fine kvaliteter til miljøet i Forstmann. Det passer ellers også godt på Norsk Skogbruksmuseum, og museet er giverne meget takknemlig.

Åpning av ny museumsfløy 21.6.

Programmet for åpningen var som følger:

Velkommen v/museumsdirektør Tore Fossum (i museumshallen)

Åpning av Knut Hellströms grafikkutstilling

Cocktail i den nye museumsfløyen

Kunstnerisk v/Geir Inge Lotsberg, solofiolin

Åpning av Brit Sørensens grafikk- og skulpturutstilling.

I Restaurant Forstmann var det lagt opp følgende meny:

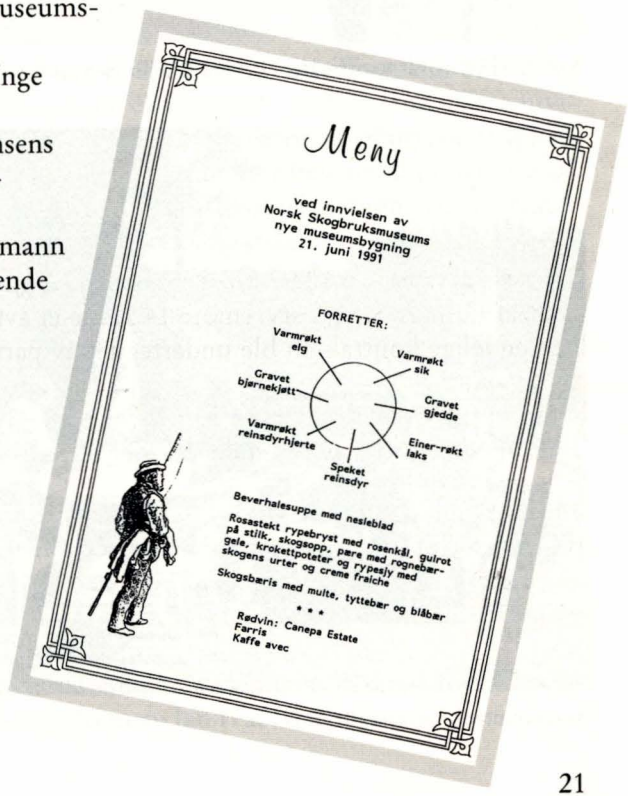

Meny

ved innvielsen av
Norsk Skogbruksmuseums
nye museumsbygning
21. juni 1991

FORRETTER:

Varmrøkt elg
Varmrøkt sik
Gravet bjørnekjøtt
Gravet gjedde
Varmrøkt reinsdyrhjerte
Einer-røkt laks
Speket reinsdyr

Beverhalesuppe med nesleblad

Rosastekt rypebryst med rosenkål, gulrot på stilk, skogsopp, pære med rognebærgele, krokettpoteter og rypesjy med skogens urter og creme fraiche

Skogsbæris med multe, tyttebær og blåbær

* * *

Rødvin: Canepa Estate
Farris
Kaffe avec

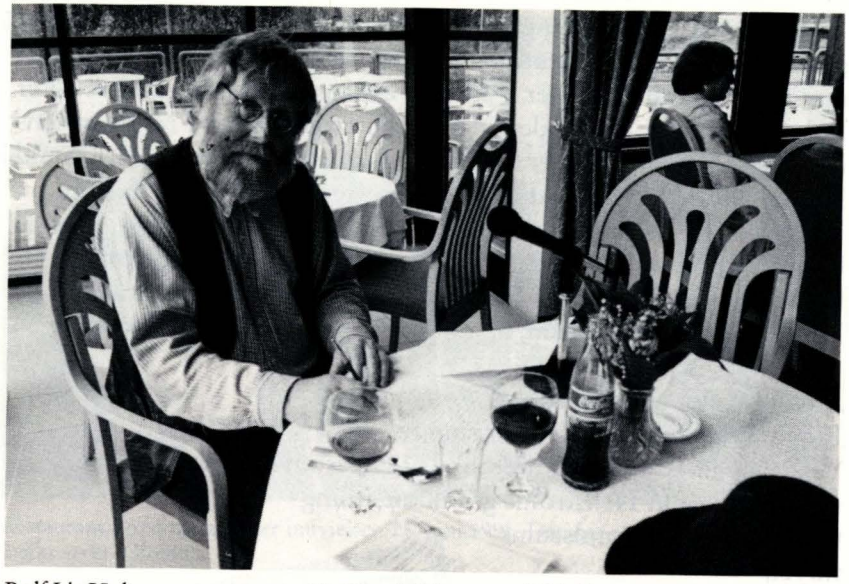

Rolf Lie Holter var toastmaster i P. Chr. Asbjørnsens skikkelse og ånd. Foto: O.T.L.

Restaurantens terrasse. Foto: O.T.L.

Under middagen var Rolf Lie Holter toastmaster i forstmester Peter Christen Asbjørnsens skikkelse. Alle taler fikk sin introduksjon av forstmester Asbjørnsen, og ble gitt i en skogbrukshistorisk vinkling i tråd med de gamle forstmestrenes ånd. Som forstmester, jeger, fisker og eventyrforteller er Asbjørnsen «vert og maskott» for restaurant Forstmann.

Det ble holdt mange taler og hilsninger ved innvielsen av den nye museumsfløyen og restauranten. Her skal nevnes styrets formann Ivar Aavatsmark, representantskapets ordfører Oluf Aalde, generalsekretær Wilhelm Matheson og museumsdirektør Tore Fossum. Det var hilsninger, gaver og blomster fra Norges Skogeierforbund, Statens Skoger, Målesjefforeningen, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Hotel Central, NORTRA og Martin M. Bakken A/S. Ordfører i Elverum, Olav Sæter avsluttet arrangementet og uttrykte stor glede over utvidelsen av museet og innvielsen av den nye restauranten.

Nye utstillinger

Med utbyggingen av museet er 2500 m² ny utstillingplass blitt gjort tilgjengelig for utvidelser av de eksisterende avdelingene. Disse utvidelsene griper såpass sterkt inn i de nåværende u˘¸tillingene at arbeidet med nye utstillinger i realiteten omfatter hele utstillingsarealet på museet. Ønsket om å fokusere mer på økologi i utstillingene har resultert i planleggingen av en helt ny økologiavdeling.

I planleggingen av de nye utstillingene er det avviklet internseminarer dels ved foredrag av egne krefter og dels ved å trekke inn utenforstående utstillingskonsulenter. Følgende internseminarer har vært avviklet:

29.1.: Seminar med bred deltagelse av de ansatte. Modell av museumsbygningen med gjennomgang av utstillinger i begge etasjer sto sentralt i seminaret.

9.4.: Peter Leu fra ID&D holdt foredrag om planlegging og gjennomføring av utstillingsarbeid. Gruppearbeid om elg- og fløtingsutstillinger.

4.-7.11.: Arealplaner, organisering, levende utstillinger, profilering av utstillingene og formidlingsnivåer.

19.12.: Gjennomgang av de enkelte avdelinger. Planene for deler av økologiavdelingen ble lagt frem av Jan Ivar Martinsen.

Det er nedsatt arbeidsgrupper for planlegging av de enkelte avdelinger. Leder for prosjektet «Nye utstillinger» er Rugsveen.

Den nye knivutstillingen «Kniver og knivmaking» har vært planlagt og nesten fullført dette året. Den er plassert i museets gamle fløy, innerst i det som tidligere var fiskeavdelingen. Utstillingen viser kniver fra forskjellige fylker i landet. I tillegg skal publikum få innsikt i hvordan en kniv lages fra smiing via skaftmaking og sliremaking. Utstyr fra smia til Svein Svimbil fra Tinn i Telemark er montert inn, og knivmakerverkstedet etter Gustav Lutnæs, Trysil er satt inn i utstillingen.

Rugsveen har gjennomført planlegging og ledet arbeidet med oppføring av utstillingene. Han har utført monteringsarbeidet sammen med Sletten.

Utleie av kontor

I den nye museumsfløyens underetasje er det bygget fotoregistreringsrom, lunsjrom for håndverkere samt syv kontorer. Et dobbeltkontor og to enkle kontorer er utleid til henholdsvis Hedmark Jeger- og Fiskerforbund, Hedmark Distriktshøgskole avd. Evenstad og Naturvernforbundet i Hedmark. Museet har faglig kontakt med de nevnte institusjoner, og kontorfellesskapet, og i mange sammenheng felles arbeidsoppgaver, er til gjensidig nytte.

3. MUSEUMSFAGLIG VIRKSOMHET

3.1 Forskning og utviklingsarbeid

Kvinner og skogbruk i historisk perspektiv

På slutten av året kom man i gang med arbeidet i samarbeidsgruppen mellom Jenter i Skogbruket (JiS) og Norsk Skogbruksmuseum. Gruppen skal arbeide med dokumentasjon og formidling av kvinnenes innsats og rolle på alle områder av skogbruket i et historisk perspektiv. Foruten Vestheim som er museets representant, består gruppen av to representanter fra JiS, nemlig Maren Kværness, Rendalen (fylkeskontakt i JiS' hovedstyre) og Vesle Mari Pran, Sør-Odal. I tillegg har museets styre oppnevnt Tertit Hørstad som sin representant i arbeidsgruppen.

Gruppen har i sitt arbeid tatt utgangspunkt i det faktum at kvinnenes rolle praktisk talt ikke er berørt innenfor skogbrukshistorien. Det er derfor et stort behov for dokumentasjon, forskning og formidling som kan synliggjøre kvinnenes rolle også på dette feltet.

Gruppen har samlet seg om følgende punkter i et arbeidsprogram:

1. Skaffe oversikt over litteratur og kilder.
2. Gjennomføre en intervjuundersøkelse og samle inn bilder og gjenstander.
3. Bearbeide intervjumaterialet og andre kilder.
4. Arrangere seminar.
5. Lage utstillinger.

Fløtingshistorie

Vestheim har hatt som hovedbeskjeftigelse å arbeide med manuskriptet til boken om Glommavassdragets fløtingshistorie. I forbindelse med dette arbeidet er det kommet inn ytterligere materiale til museet i form av kopier fra de svært rikholdige arkivene etter Glomma fellesfløtingsforening. Dessuten er det kommet inn et ikke ubetydelig tilleggsmateriale i form av avfotograferte bilder som ligger som vedlegg til saker i dokumentarkivet.

1991 har vært det siste året museet har hatt spesielt ansvar for fløtingsarkivene på Fetsund og har kunnet disponere dem til forsknings-

formål. Dette har vært i henhold til en avtale mellom Glomma fellesfløtingsforening, Riksarkivet og museet av 7. november 1986. Fra 1.1.92 har Riksarkivet overtatt den fulle eiendomsretten til arkivene. Gjennom en avtale med Fetsund lensemuseum er fløtingsarkivene deponert i sine opprinnelige lokaler med dette museet som ansvarlig forvalter for perioden 1992-97. Norsk Skogbruksmuseum har likevel gjennom avtaler med Riksarkivet og Fetsund lensemuseum sikret seg særlig adgang til fløtingsarkivene innenfor de rammer den nye deponeringsavtalen setter. Museet har i det hele tatt et nært og godt samarbeid med Fetsund lensemuseum om fløtingshistorie og på flere andre felter.

3.2 Arkiv- og feltarbeid

16.-21.7. var Fossum på befaring i Femund- og Rørostraktene for bl.a. å samle opplysninger om Bakkabua og bruken av den. Bakkabua er en slåttbu fra 1808 som har stått i Femundsåsen og som nå står på Prestøya. Den har tjent forskjellige former for utmarksbruk, og det skal skrives en artikkel om bua og bruken av den. Fossum intervjuet fem forskjellige informanter og fikk nedtegnet viktig stoff.

Fossum var samtidig på befaring av natur- og kulturstien på Sølendet i Brekken som Vitenskapsmuseet i Trondheim har anlagt. Det er foretatt omfattende vegetasjonsregistreringer, slåttbuer og løer er satt i stand, og langs stien gis det god informasjon til publikum om områdets natur- og kulturhistorie. Det er gode idéer å hente for museets publikumstjeneste på Sølendet.

I forbindelse med museets overtagelse av Svein Svimbils knivsmie i Tinn i Telemark var Fossum på befaring der for å planlegge flyttingen og gjøre de formelle avtaler med eieren Brynjulf Svimbil. Under oppholdet i Tinn besøkte Fossum Industriarbeidermuseet på Vemork.

Vestheim har vært på befaring i flere fløtingsvassdrag, bl.a. i Sæteråa i Sør-Odal (26.4.), Ulvåa og Halsjøvassdraget (14.5.), Stensåsrenna i Løten (15.5.), Julussa og Osensjøen (27.5.). Disse befaringene og andre skogfaglige ekskursjoner har delvis foregått i forbindelse med oppdrag som tolk i russisk for Borregaard og Kiær Skoger og Norges Skogeierforbund/Glommen Skogeierforening.

3.3 Forelesninger og faglige foredrag

7.3. var det møte i Vestre Trysil skole om kommunedelplanen for Osensjøområdet hvor Fossum holdt foredrag om fløtingsmuseet på Sørlistøa, driften av Trysil-Knut også med tanke på turisme og museets planer for videre utbygging og drift av fløtingsmuseet og den betydning dette kan få både for Trysil og Åmot kommuner.

15.-16.3. holdt Hedmark Studiesamnemd møter i Elverum og Fossum deltok med innlegg om Norsk Skogbruksmuseum og andre kulturspørsmål.

22.-23.10. ble det arrangert et seminar på Skogbrukets Kursinstitutt på Honne om kulturminner i skog hvor Fossum holdt tre forelesninger, en om tjærebrenning og kulturspor, en tilsvarende om kullbrenning og en om andre kulturminner i utmark. Seminaret var lagt opp av Norsk Skogbruk, Skogavdelingen i Landbruksdepartementet og Riksantikvaren m.fl. Deltagerne var hovedsaklig utmarksforvaltere. Som et resultat av seminaret skal Norsk Skogbruk utgi en informasjonsbrosjyre om lovverk og et allsidig fagstoff om kulturminner i skog med tanke på å hindre ødeleggelse f.eks. ved skogsbilvegbygging. Fossum deltar med fagstoff og fotografier i brosjyren.

Følgende tema er foredratt av Chr. Andersen inneværende år:

- «De Nordiske Jakt- og Fiskedager 1991 - forberedelser, markedsføring, gjennomføring og evaluering». NNMLs årsmøte og fagseminar i Kristiansand 28.9.
- «Fiskeoppdrett i Norge - historisk og dagsaktuell». Forelesninger for 3. naturfag, Elverum v.g. skole 18.10.
- «Island - Norge, økt nordisk kontakt og mulige samarbeidsområder». Reykjavik 14.11. Lysbildeforedrag med etterfølgende diskusjon med utgangspunkt i seminarrapporten «Spredning av økologisk kunnskap gjennom museene», Norsk Skogbruksmuseum og De Nordiske Jakt- og Fiskedager. To foredrag, hvorav det ene i Kiwanis Club-Esja. Det andre ble avviklet i Listasafn Islands, med representanter bl.a. fra undervisningsministeriet, Den norske ambassade, Riksantikvaren foruten kolleger fra de natur- og kulturhistoriske museumsmiljøer i Reykjavik.
- «Ferskvannsøkologi som utgangspunkt for miljøundervisning». 9 timer forelesninger i tillegg til kursledelse på Norsk Leirskoleforenings høstkurs «Leirskole og miljølære» på Haraldvangen i Hurdal 19. og 20.11.

- «Ferskvannsøkologi og bruk av nærmiljøet. Hvordan kan klassene bruke vårt akvarium «Fra fjell til fjære».» Adopsjonsuken 26. og 27.11.

Vestheim holdt 16.1. forelesninger om kulturminner i utmark på kurs for utmarksførere på Savalen arrangert av Hedmark distriktshøgskole, avd. Evenstad og «Kvinner i reiselivet».

Vestheim holdt også foredrag om norske skogsarbeideres arbeidsopphold i Sovjet-Russland i 1930-årene i Åsnes Finnskog historielag 11.11.

11.3. holdt Gjerstad foredrag med lysbilder og overhead om museets utbygging for Rena Rotary Klubb.

Under grunnfagsekskursjonen for etnologstudentene 11.9. holdt Haugen foredrag om kull- og tjærebrenning, og Rugsveen, Haugen og Vestheim ga omvisning i utstillingene.

3.4 Publisering

Gudny Løchens bok «Laksefiske i Meraker», som er Norsk Skogbruksmuseums særpublikasjon nr. 2, har allerede i flere år vært utsolgt. Boka har vært sterkt etterspurt av de mange laksefiskeinteresserte i inn- og utland, og særlig fra Meraker Brug og de mange laksefiskere som bor på Renå og fisker i Stjørdalselva. Vi har derfor funnet det riktig å utgi boka i nytt opplag, og dette er gjort mulig gjennom økonomisk støtte fra Meraker Brug, noe vi er meget takknemlig for.

Gudny Løchen (1890-1987) ble bedt om å gå igjennom teksten med tanke på et nytt opplag, og hun rakk å gjøre dette før hun døde i 1987. Vi er Gudny Løchen meget takknemlig for at hun gjorde dette, og at boka nå er utgitt uforandret som det viktige bidrag den er til norsk sportsfiskelitteratur. Det er gledelig at «Laksefiske i Meraker» nå også foreligger innbundet og er blitt mer holdbar.

Meraker Brug har gitt et tilskudd på kr. 50.000.- til utgivelsen og har fått 420 eksemplarer til sitt behov. «Laksefiske i Meraker»s andre opplag er på 3500 eksemplarer og har kostet kr. 100.000.-. Det er takket være Meraker Brugs tilskudd til og interesse for utgivelsen at denne publikasjonen nå er kommet i nytt opplag.

Faglige artikler og bøker

Andersen, C. (red.) 1991: Spredning av økologisk kunnskap gjennom museene. *Rapport fra Nordisk fagseminar på Norsk Skogbruksmuseum og Glomdalsmuseet, Elverum 15.-18.11.90.* 124 s.

Andersen, C. 1991: Spredning av økologisk kunnskap gjennom museene – en oppfølging av Norske Naturhistoriske Museers Landsforbunds utkast til plan «Utvikling og spredning av naturhistoriske museumstilbud». I *Rapport fra Nordisk fagseminar «Spredning av økologisk kunnskap gjennom museene», Elverum 15.-18.11.90*, s. 6-10.

Andersen, C. 1991: From the Public Investigation in the Norwegian Forestry Museum, 1983: A Case Study. *ICOM Education Nos. XII and XIII, 1991.* 5 s.

Rugsveen, M. 1991: Tre kongers kniver. Kong Haakons, Kong Olavs og Kong Haralds kniver på utstilling for første gang. *Knivbladet 4/91*, s.19-23.

Rugsveen, M. 1991: Detaljrik miniatyrskjæring. Jehans Odde og Lars Prestmoen fra Lillehammer. *Knivbladet 4/91*, s. 5-9.

Rugsveen, M. 1991: Jakten på Churchills Klepponiv. *Knivbladet 4/91*, s. 12.

Rugsveen, M. 1991: «Ho laut gå med tom slire» - kvinnekniver. *«Vi ser på kunst» nr. 4/91*, s. 22.

Rugsveen, M. 1991: Anmeldelse av boka Øivind Berg: Kniv og slire, i *Villmarksliv nr. 12/1991.*

3.5 Film og video

Fotografen har gjort videoopptak på museets opptaksutstyr av fløting i Trysilelva, forskjellige aktivitetsdager, bygging av museumsbygning samt under studieoppholdet i U.S.A.

3.6 Foto

Fotografen har som vanlig fotografert ved forskjellige arrangementer og aktivitetsdager, flytting, oppsetting og restaurering av gamle hus, temporære utstillinger osv. I år var det siste gang det foregikk tømmerfløting i Trysilelva. Fotografen hadde flere turer til vassdraget for

å dokumentere dette. Sammen med Hammer ble sluttavvirkning og lunning ved Nupen i Åmot fotografert. I januar var fotografen ved Storsjøen i Rendalen og fotograferte lunning med helikopter. Det er tatt ca. 2500 s/h-opptak.

Sivilarbeider Lars-Petter Johansen har arbeidet med fotoregistrering, hovedsakelig med Glommaarkivet. Museet har et betydelig antall uregistrerte fotografier og s/h negativer som det er ønskelig å gi prioritet.

Fotografen har fortsatt dataregistreringen av dias. I løpet av året er det tatt i overkant av 3000 dias. 1735 av disse er registrert, og totalt er det nå registrert 9448 dias.

Fotografen har flyttet inn i nye lokaliteter i nybygget: Nytt atelier, nytt kontor med vindu mot Glomma, og stort, nytt mørkerom, ypperlig egnet for å lage storkopier til kommende utstillinger.

3.7 Bibliotek og arkiv

Biblioteket var bemannet av bibliotekar Morten Haugen i 80% stilling frem til 1.8. Han hadde da gjort et omfattende arbeid med å registrere eksisterende og ny litteratur på datasystemet MicroMarc, omorganisere biblioteket samt skaffe en mengde ny, relevant litteratur. Det er nå en utstrakt mulighet til å søke etter litteratur ut fra emne, forfatter, ord i tittel, UDK-nummer etc.

Fra og med juli har sivilarbeider Øyvind Nesdal hatt ansvaret for de faste løpende rutiner ved biblioteket, som registrering av tidsskrifter, litteraturveiledning, henvendelser fra publikum og utlån. Han har brukt museets datasystem jevnlig til søking etter litteratur og utskrift av litteraturlister. Bibliotekets publikumsservice er alt vesentlig opprettholdt uten fagutdannet bibliotekar. Om lag 1/3 av arbeidsuken er i gjennomsnitt blitt brukt til bibliotekarbeid utover høsten.

Bibliotekets tilvekst var på 476 bøker og årbøker. Tallene fra tidligere år er 714 (1990), 751 (1989), 262 (1988) og 709 (1987). Bibliotekets tilvekst er kjøp fra antikvariat og bokhandel, regelmessige gaver fra utgivere, dødsbo, gaver ved spesielle henvendelser og bytte. Givere er ført opp i et særskilt vedlegg og skal ha stor takk.

Ved årsslutt hadde biblioteket 154 løpende tidsskriftabonnement. «NYTT I BLA'» ble vurdert til å koste for mye tid og penger i forhold

til nytte/bruk, og ble derfor omorganisert i september. Innholdsfortegnelsene i de viktigste tidsskriftene blir nå ukentlig kopiert og satt i et hefte som ligger på spiserommet. På den måten kan alle interesserte i staben holde seg oppdatert om innholdet i tidsskriftene.

Årbøker og årsberetninger er mottatt og registrert på datasystemet. Nyinnkomne bøker etter 1.7. er stemplet og satt i egen hylle for registrering når ny bibliotekar blir tilsatt.

3.8 Samling og magasin

Gjenstandsmagasinet er blitt noe mindre i forbindelse med utbyggingen av museet. I påvente av innredninger av de nye magasinlokalene i det nye bygget, er flere gjenstandsgrupper flyttet noe på. Så snart innredningene er på plass, vil gjenstandsmaterialet få mer tilfredsstillende oppbevaringsforhold enn i dag. Dette gjelder i særlig grad tekstilmaterialet.

Som tidligere år har Kaveldiget utført magasintilsynet.

Registrering av gjenstander

Det er i år registrert 279 gjenstander f.o.m. SJF 8725 t.o.m. SJF 9004. Registreringen av gjenstander på Sørlistøa er fullført i år. All registrering foregår på EDB. Registreringene er utført av May Lisbeth Eggen, Skaug og Rugsveen.

3.9 Annet faglig arbeid

I forbindelse med et påtenkt Vill-lakssenter i Lærdal initierte Andersen et opplegg til Idedugnad på Lærdalsøra 21. og 22.2. Deltagerne kom fra norske akvarier, høyere undervisningsinstitusjoner, natur- og kommunalforvaltning samt arkitektkontorer. Hovedmålet med dugnaden var å få en samlet vurdering/drøfting av de ideene en tidligere nedsatt styringsgruppe og prosjektleder hadde arbeidet etter, samt å starte en idekonkurranse mellom utvalgte arkitekter.

Andersen er medlem av referansegruppen som representant for Norske Naturhistoriske Museers Landsforbund i det nasjonale samarbeidsorgan for kultur og reiseliv initiert av Norsk Kulturråd 8.4. I prosjektperioden 1991-95 skal organet bl.a.

- være pådriver for at det etableres et varig og kontinuerlig samarbeid mellom kultur og reiseliv nasjonalt, fylkeskommunalt, regionalt og kommunalt.
- sørge for at samarbeidet fortrinnsvis ivaretas gjennom allerede eksisterende forvaltnings- og organisasjonsapparat.
- fremme samarbeidsområder som bidrar til kulturell vekst, positiv næringsutvikling, økt sysselsetting og bedret økonomi for begge sektorer, samt utvikling av et markedstilpasset produkt.
- gjennom sin satsing på kultur og reiselivsprosjekter bidra til bevaring av miljøet og vern av våre kultur- og naturressurser.

Andersen har vært Norsk Skogbruksmuseums representant i gruppen «Natur og miljø» i forbindelse med utredningsarbeider vedrørende et nasjonalt populærvitenskapelig kunnskapssenter. Senere også i arbeidet med å få etablert et «Naturinformasjonssenter» i samarbeid med bl.a. Fylkesmannens miljøvernavdeling i Hedmark.

Andersen er av NNML oppnevnt i et utvalg som skal utrede «Markedsføring av naturhistoriske museumstilbud innenfor museene». Resultatet skal fremlegges på NNMLs årsmøte og fagseminar 1992.

Med den detaljerte kunnskap museet har fått til fløtingsarkivene på Fetsund og Glommavassdragets fløtingshistorie, har det også vært mulig å veilede og finne frem relevant arkivstoff til de mange som arbeider med fløtingshistorie på lokalt plan. Det gjelder f.eks. historikken omkring fløting i Veståa (i Solør) og arbeidet med et fløtingshistorisk senter på Bukkeneset ved Storsjøen i Nord-Odal.

Vestheim sitter som rådgivende medlem av styringsgruppen for restaurering av Soot-Kanalen i Eidskog og Aurskog/Høland. Han har deltatt på flere møter og befaringer i denne sammenhengen.

Vestheim har også vært museets representant i Styringsgruppen for registrering av fløtingsinnretninger i Hedmark. Dette samarbeidsprosjektet mellom Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen og Hedmark fylke ved kulturavdelingen er nå avsluttet, og sluttrapporten for registreringene er kommet ut. Originalmaterialet med kommunevise registreringsskjemaer, kart og fotografier er oppbevart på Norsk Skogbruksmuseum.

Vestheim har vært sensor i faget arbeidslivskunnskap (med vekt på lokalhistorie og museumspedagogikk) ved Trondheim lærerhøgskole. Han var på sensoroppdrag i Rennebu, Meldal og Oppdal 10.-11.6.

Rugsveen er sekretær i styret for Musea i Hedmark og kasserer i styret for Norsk Knivforening.

Museet har siden stiftelsen av Norsk Knivforening i 1987 vært sekretariat for foreningen. Regnskapet føres på museets dataanlegg av Tove Glorvigen, all registrering av nye medlemmer foregår her og utsendinger av medlemsblader foregår fra museet. Foreningen har i dag 2300 medlemmer som er en viktig målgruppe for museets faglige arbeid med knivens kulturhistorie.

Rugsveen er medlem av en idegruppe for kulturhistoriske utstillinger ved Vill-lakssenteret i Lærdal.

3.10 Fløting for siste gang i Trysilelva

Stora Skog, Virke Väst besluttet at fra og med mai 1991 skulle ikke noe virke tilføres Trysilelva og Klarälven. Dette betydde i realiteten at en tradisjonsrik transportmetode gjennom flere århundrer ble nedlagt.

26.11. ble erklært auksjonsdag. Da skulle 85 nummererte gjenstander selges gjennom forseglede anbud. Gjenstandene som skulle selges

Fra den siste fløtingen i Trysilelva. Foto: O.T.L.

var alt fra båter og koier til tilhenger, skrivebord og kjøleskap. Hammer reiste til Trysil for å vurdere om noen av gjenstandene kunne være interessante for museet. Takket være velvillighet fra Klarälvens Flottningsförening, og spesielt fløterformann Kåre Joar Graff, har Norsk Skogbruksmuseum fått både arkivmateriale fra fløtingen i Trysilelva og gjenstander som er brukt i vassdraget på norsk side.

Fra Värmlands Innmätningsförening fikk museet bl.a. merkeøkser til løse merke og et stort antall forskjellige hoder med løse merke som har vært brukt gjennom årene.

Lensekjettinger, vaierspill til lukedammer og mye arkivmateriale i form av bøker, årsberetninger og informasjonspermer er av materiale som museet har fått fra Flottningsföreningen.

Fløterformannens «egen» båt som er brukt i fløtingen, er også skjenket til museet. Dette er en båt som Ole K. Rømoen har vært med og bygget. En «Rømoen-båt» har stått på museets ønskeliste i lang tid. Båten er bygget i 1985 og ble også brukt på Besserudtjernet, Holmenkollen i forbindelse med konserten og arrangementet der sommeren 1989.

3.11 Museumspriser

Minnemedalje i gull til Jostein K. Nysæther og Tore Fossum

Under Gunnerusdagene i Trondheim 24.-26.2. som arrangeres av Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab i forbindelse med Selskabets stifter, biskop Gunnerus' fødselsdag 26.2., ble Nysæther og Fossum tildelt Selskabets minnemedalje i gull for sitt mangeårige arbeid med å bygge opp Norsk Skogbruksmuseum til en vitenskapelig og pedagogisk godt tilrettelagt institusjon, og for det brede kulturtilbud museet gir. Utdeling av Gunnerusmedaljen og flere vitenskapelige priser ble foretatt slik det gjøres hvert år.

Det var en vakker ramme rundt prisutdelingen, der Trondheim Symfoniorkesters strykekvartett spilte. Det ble holdt foredrag av Gerd Høst Heyerdahl om Tyskland og Norges felles kulturarv. Ørnulv Vorren holdt foredrag om forskeren Just Knut Qvistad som preget årets minnemedalje.

Preses i Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab professor Haakon Olsen overrekker minnemedalsjene i gull til Tore Fossum og Jostein Nysæther.
Foto: Berit Nysæther

Åmotprisen til Jostein K. Nysæther

Torsdag 21.11. ble Åmot kommunes kulturpris tildelt Nysæther under en tilstelning i Osvang i Osen. Nysæther fikk prisen for sin store innsats ved oppbyggingen av fløtermuseet på Sørlistøa ved Osensjøen. Norsk Skogbruksmuseum kjøpte Sørlistøa av Glomma fellesfløtingsforening i 1985, og Nysæther har etter dette ledet arbeidet med restaurering av alle hus og båter, planlagt og gjennomført innredning og montering av utstillinger i båthuset, tilrettelagt utearealet trafikkmessig og laget opplegg for publikumsservice og båttrafikk. Det var ordfører Per Z. Gundersen som overrakte kulturprisen, berømmet Nysæthers innsats og uttrykte stor glede over at det bygges opp et spennende spesialmuseum i Åmot.

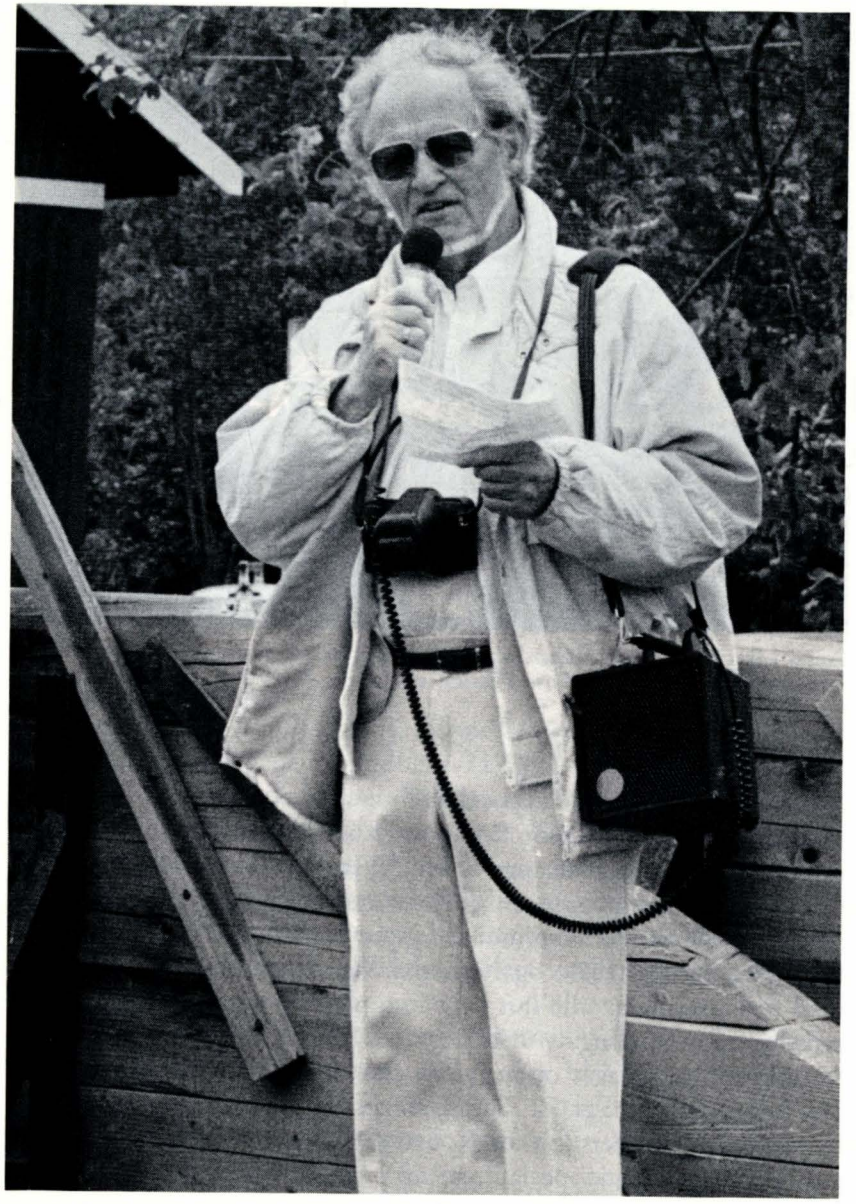

Jostein K. Nysæther under åpningen av Fløtermuseet på Sørlistøa 14. juni 1989.
Foto: O.T.L.

4. NASJONALT ØKOLOGISK KUNNSKAPSSENTER (PVK)

Arbeidet med å få etablert et nasjonalt økosenter fortsatte i 1991. Norsk Skogbruksmuseum har vært representert i seks møter om denne saken. Tre møter har vært holdt i Fylkeslandbrukskontorets lokaler på Hamar, et i konsulentfirmaet Burson og Marstellers lokaler i Oslo og det avsluttende møtet i interimsstyret ble holdt i auditoriet på museet 1.3. Det er senere holdt et oppfølgingsmøte hos plandirektøren i fylkeshuset på Hamar den 12.6.

ID et D/Burson-Marsteller ved prosjektleder Peter Leu la etter oppdrag fra Hedmark fylkeskommune frem et forprosjekt for et Økologisk Kunnskapssenter i et møte i Fylkeslandbrukskontorets lokaler på Hamar 15.2. Rapporten er på 93 sider og foreslår en delt plassering med landbruksrelatert økologi på Hamar (Åkersvika/ Skøytehallen) og skogbruks- og utmarksrelatert økologi på Norsk Skogbruksmuseum på Elverum. Det er videre foreslått tre miljøstasjoner langs aksen Hamar-Elverum. Prosjektet er kalkulert til *57.1 mill. kr.*

Til et større opplagt møte i auditoriet på Norsk Skogbruksmuseum 1.3. var 27 organisasjoner og institusjoner innen primærnæringene jordbruk og skogbruk, LO, NHO, Hedmark fylke, Elverum kommune m.fl. invitert til en presentasjon av prosjektet og til å drøfte det. Prosjektet ble godt tatt imot. Arbeidsutvalget og interimstyret for Økosentret anser med fremlegging av rapporten sitt mandat for oppfylt, og har overlatt til Hedmark fylke og politiske myndigheter å føre prosjektet videre.

Det er søkt om statsmidler til Økoprosjektet, men det er ingen bevilgning over statsbudsjettet for 1992.

5. AKVARIET

5.1 Innledning

Det er ikke foretatt vesentlige endringer i drifts- og vedlikeholdsrutiner inneværende år. Selv om behovet for fornyelser og nyinvesteringer er til stede har man valgt å utsette disse for å se dem i sammenheng med en planlagt karantene- og laboratorieenhet samt et senter for natur- og miljøinformasjon i frigjorte lokaliteter vegg i vegg med akvarieenheten.

Imidlertid har elvebiotopen vært utsatt for en relativt grundig restaurering. Den største synlige forandring er at de tidligere uklare akvarieglassene ble slipt med et egnet pussemiddel etter råd og anbefaling av et bilrutefirma. Ved hjelp av stålull, drill og slipemidlet ble akvarieglasset som nytt. Arve Vikør og Geir Solberg viste i forbindelse med renoveringsprosessen stor oppfinnsomhet og nedla også et betydelig arbeid i elvebiotopen forøvrig. Blant annet ble det laget fast bunn i begge kulpene, bygget opp av isopor, hønsenetting og betong. Akvariet var åpent i hele restaureringsperioden (20.1.-20.3.).

5.2 Teknisk

Kjølevannsystemet tilknyttet saltvannsakvariene (nr. 9 og 10) har i perioder fungert relativt dårlig. Teknisk svikt har ved flere anledninger ført til ukontrollerte temperatursvingninger med stressreaksjoner for fisken som følger. Den primære årsak er at kjøleribbene under hvert akvarium har lett for å fryse. Noen mindre tekniske uhell er også et uttrykk for at akvariet har vært i drift i mer enn 12 år. Enkelte av akvariedekorasjonene, spesielt i saltvann, trenger sårt til utskiftning. Det er spesielt de eldre betongkonstruksjonene som smuldrer opp. Eksteriørmessig føler vi at akvarieenheten holder seg godt uten spesielle slitasjeproblemer.

5.3 Biologisk

Følgende arter har vært stabile i anlegget inneværende år:

Ferskvann:

Ørret/sjøørret (Salmo trutta)
Røye/sjørøye (Salvelinus alpinus)
Laks (Salmo salar)
Ål (Anguilla anguilla)
Brasme (Abramis brama)
Vederbuk (Leuciscus idus)
Hork (Acerina cernua)
Gjedde (Esox lucius)
Steinulke (Cottus poecilopus)
Mort (Rutilus rutilus)
Sik (Coregonus lavaretus)
Lagesild (Coregonus albula)
Flire (Blicca bjørkna)
Abbor (Perca fluviatilis)
Karuss (Carassius carassius)
Gullbust (Leuciscus leuciscus)
Karpe (Cyprinus carpio)
Dvergmalle (Ameiurus nebulosus)
Regnbueørret (Oncorhyncus mykiss)
Ørekyte (Phoxinus phoxinus)
3-pigget stingsild (Gasterosteus aculeatus)
Bekkerøye (Salvelinus fontinalis)
Suter (Tinca tinca)
Sørv (Scardinius erythropthalmus)
Canadarøye (Salvelinus namaycush)
Harr (Thymallus thymallus)

Dessuten ferskvannskreps (Astacus astacus).

Saltvann:

Berggylt (Labrus bergylta)
Blåstål/rødnebb (Labrus bimaculatus)
Lomre (Microstomus kitt)
Rødspette (Pleuronectes platessa)
Torsk (Gadus morhua) +/-
Skrubbeflyndre (Platichthys flesus)

Dessuten:

Taskekrabbe (Cancer pagurus)
Strandkrabbe (Carcinus maenas)

Vannkvalitet
Alt sjøvann ble skiftet i begynnelsen av året. På grunn av relativt liten biomasse har det samme vannet vært benyttet ca. 1 1/2 år. I ettertid har dette vist seg å være i lengste laget. «Oppbrukt» vann har ført til økt stress for fisken med økt sykdomsfrekvens. De labile temperaturforhold grunnet uregelmessigheter i kjølesystemet har forsterket dette.

Helsetilstand - saltvann
Til tross for at utstilt laks i sjøvann har vært vaksinert før innsetting i anlegget, har vi hatt enkelte utbrudd av vibriose. Fisken har på foreskrevet måte vært behandlet med oxytetracyclin, og angrepene på den måten slått ned. Noen av sykdomsårsakene i saltvannsakvariene må tilskrives labilt vannmiljø med utilpass fisk og sykdomsangrep som følger.

Ferskvann
Flere av karpefiskene har i perioder vært beheftet med sopp-problemer. En mer skånsom behandling under innsamling av fiskematerialet og behandling av soppbefengt fisk med saltoppløsning i selve publikumsakvariene, har ført til en klar bedring i fiskens helsetilstand.

Litt om fiskeartene
Flire er en art som etterhvert har funnet seg godt til rette i anlegget. Tidligere var denne karpefisken beheftet med store sopp-problemer. Skånsom innsamling (stangfisket) har klart bedret dette forhold.

Det er tilfeldigheter som har ført til at en så vanlig fisk som lake ikke har vært stabil i anlegget dette året. Krøkle derimot, som normalt fanges på gyteplassen med not i Mjøsa rundt midten av mai, har vi ikke hatt i anlegget de siste to årene.

Lagesild er en av de vanskeligste artene å ha i akvariet. På grunn av dens sentrale plass i natur- og kulturhistorisk sammenheng har vi imidlertid brukt relativt store ressurser for å holde en representativ bestand i anlegget. Montering av en langsomtfôrende automat har ført til forbedring. Arten lever som bekjent pelagisk, og spiser av fôret i akvariet bare mens det synker.

Bekkerøya har i løpet av året gytt og gitt levende avkom i kontaktbassenget i museumshallen. Et 50-talls yngel ble samlet opp og fôret på i klekkerennen mot publikum i akvariet.

I vår- og sommermånedene var «Dambiotopen» i drift. Karakteristiske dyregrupper var bl.a. salamandre, ryggsvømmere, skomakere og øyestikkerlarver. Biotopen tiltrekker seg stor oppmerksomhet, men er relativt ressurskrevende å holde i gang.

Fiskebesetningen i akvariet totalt er relativt beskjeden, og preges av at mange av individene har vært i anlegget i mange år. Dette er på mange måter et sunnhetstegn. På den annen side skulle man ønske seg en bredere aktivitet omkring virksomheten, noe som muligens kan endre seg i positiv retning i forbindelse med de foreliggende utvidelsesplaner med egen karantene- og laboratorieavdeling.

Akvariet har mange venner og samarbeidspartnere. Uten hjelp fra disse ville akvariedriften neppe kunne holdes oppe på dagens nivå. En spesiell takk rettes i første omgang til Pete Knight, Gunnar Andersen, Steinar Østbye og Rune Fjellvang. Kjell Kristiansen har vært vikarierende røkter på halv dag på slutten av året og har gjort en god og samvittighetsfull arbeidsinnsats.

En varm takk går også til
- Akvariet i Bergen v/styrer Tor J. Samuelsen
- Norsk Institutt for Naturforskning (NINA), Forskningsstasjonen i Ims v/bestyrer Jon Backer
- Universitetet i Oslo, Marinbiologisk Stasjon Drøbak v/Finn Wallwig
- Hedmark Distriktshøgskole, avd. Evenstad v/Tor Næss
- Statens Marinbiologiske Stasjon Flødevigen, Arendal.

5.4 Rådgivning og kontaktskapende virksomhet
Kontakt er opprettholdt og styrket med akvarier og nærliggende institusjoner såvel her hjemme som i utlandet. Flere henvendelser har dreiet seg om akvariets plass innenfor en museumsenhet (bl.a. Cuba, Japan, Litauen, Trondheim og Tromsø). Akvarieleder har også vært rådgiver og gitt impulser til et «Vill-lakssenter» i Lærdal, og ved et par anledninger tatt imot besøkende delegasjoner i samme forbindelse.

Mange besøkende har fått svar på spørsmål knyttet til akvariedrift, akvakultur, ferskvannsfisk og forurensningsproblemer. Vi følger spesielt med i planene om et akvarieanlegg knyttet til et eldresenter på Kirkenær, der pensjonistene er tenkt knyttet opp til den daglige driften.

Som en oppfølging av det første nordiske akvarieseminaret, arrangert på Norsk Skogbruksmuseum i 1989, vil neste tilsvarende arrangement gå av stabelen i forbindelse med ferdigstillelse av AQUA (Ferskvands Akvarium & Museum) i Silkeborg i Danmark 18.-20.11.1992. Akvarieleder har vært involvert i tilretteleggelsen av dette arrangementet.

6. SKOLETJENESTEN

Aldri tidligere har så mange barn og studenter vært med på våre pedagogisk tilrettelagte tilbud. Økningen gjelder i hovedsak grunnskolens elever, men også førskole og videregående skoles besøk viser økning.

6.1 Besøkstallene de siste årene

	Klasser/grupper	Elever/studenter
1988	1060	19350
1989	968	16521
1990	1021	16436
1991	1191	21756

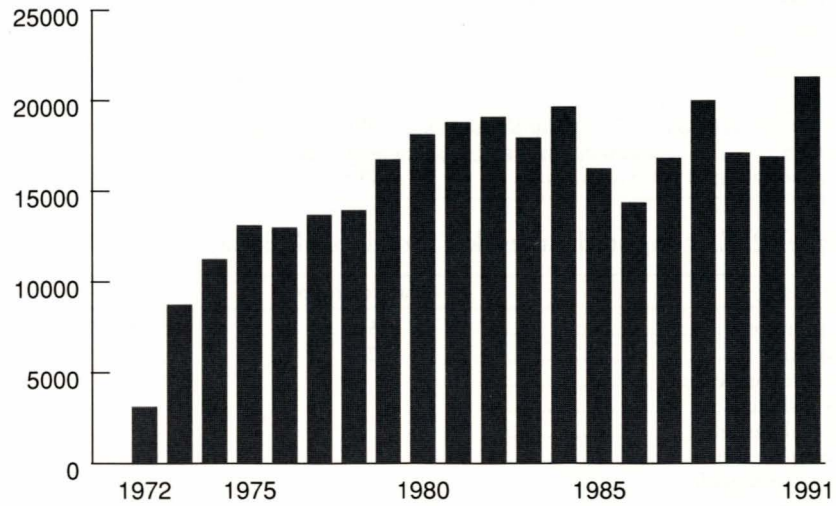

Fig. 1. Diagram over elever/studentbesøk 1972-1991

Budsjettrammene for skolene i nær sagt alle kommuner er strammet inn. Med de store reiseutgiftene som et langveis fra besøk innebærer, er størstedelen av økt elevbesøk fra Hedmark. Men med annonsering/omtale i både Skolekatalogen, Norsk Skoleforum og Norsk Skoleblad spres museets tilbud til lærere over hele landet.

Tabell 1. Elev- og klassetall for 1991 fordelt på fylker og land. Klasser og elever fra temaopplegget på Sørlistøa er ikke fordelt geografisk.

Fylke	Klasser/grupper	Elever
Hedmark	511	10663
Akershus	80	2378
Oppland	79	2042
Oslo	38	1192
Buskerud	20	529
Sør-Trøndelag	13	275
Østfold	8	259
Nord-Trøndelag	8	175
Telemark	5	110
Sogn og Fjordane	3	70
Møre og Romsdal	3	38
Hordaland	3	23
Vestfold	2	48
Aust-Agder	1	18
Nordland	1	9
Sverige	29	544
Danmark	27	533
Andre	1	36
Temaopplegg på Sørlistøa	209	2814

Tabell 2. Elev- og studentbesøket fordelt på skoleslag

Skoleslag	Klasser/grupper	Elever
Grunnskole	510	12017
Førskole	234	4150
Videregående skole	68	1105
Skogskole	23	342
Folkehøgskole	15	427
Lærerhøgskole	9	506
Landbruksskole	6	122
Universitet	2	58
Distriktshøgskole	2	49
Jordbruksskole	2	51
Diverse	2	38
Temaopplegg på Sørlistøa (uspes.)	209	2814

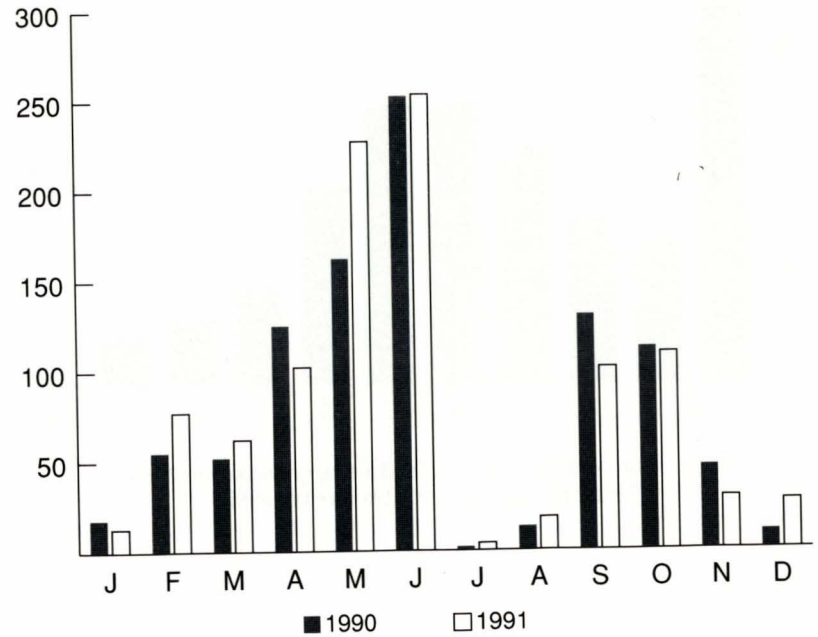

Fig. 2. Månedsvis fordeling av klasser/grupper 1990 og 1991 (Temaopplegget på Sørlistøa ikke tatt med).

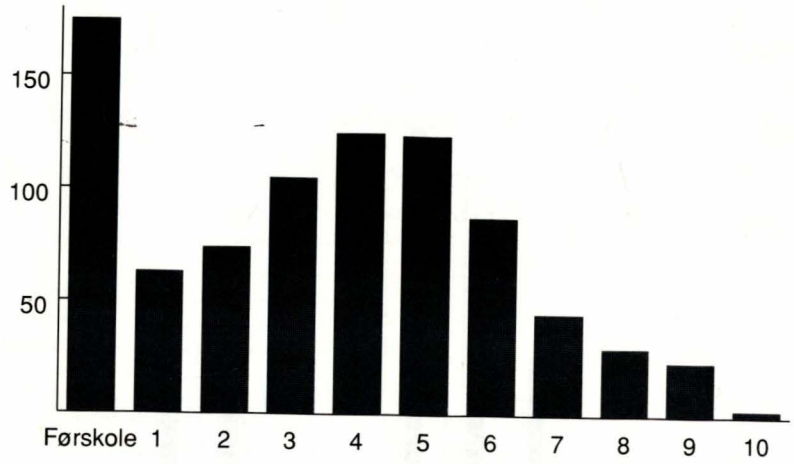

Fig. 3. Antall klasser fordelt på førskole og grunnskolens trinn. (Temaopplegget på Sørlistøa ikke tatt med).

Tabell 3. Besøkstallet for klasser/grupper fordelt på de enkelte kommuner i Hedmark (temaopplegget på Sørlistøa ikke tatt med)

Kommuner	Klasser	Elever
Elverum	221	4654
Ringsaker	43	1197
Hamar	23	783
Stange	42	599
Åmot	26	448
Åsnes	22	422
Løten	24	396
Vang	18	394
Grue	18	312
Kongsvinger	12	255
Eidskog	9	203
Stor-Elvdal	11	201
Trysil	7	169
Våler	6	113
Rendalen	6	88
Nord-Odal	4	91
Sør-Odal	4	73
Folldal	5	51
Tolga	4	51
Alvdal	2	67
Tynset	2	43
Os	1	37
Engerdal	1	19

6.2 Temadager og omvisninger

Både for å få større aktivitet i ellers rolige besøksperioder, og for å kunne være et levende museum, er det fulgt opp med i alt ni forskjellige temaopplegg. Disse har alle vært med på å gi oss en positiv effekt, da såvel presse som radio og lokalfjernsyn dekker disse aktivitetene på ulike måter.

Et av oppleggene stiller seg på alle måter i særklasse. «Skandinavias siste elvefløting» samlet nærmere 3000 elever og lærere. Det var et samarbeid med Klarälvens Flottningsförening gjennom Kåre Joar Graff som var den siste fløtersjefen i Trysil. Videre ble skogbrukssjef Tertit Hørstad trukket inn som fylkeskontakt for «Lære med skogen». Et par naturstier ble lagt opp rundt Sørlistøa, og campingplassene/hytteutleiene ved Østre Æra og Berget Turist Tun var overnattingssteder for mange av besøksgruppene. Men det var Sørlistøa fløtermuseum det hele var bygd opp om. Hovedkoordinator der var Skaug, og i staben ellers var stedets faste personell samt sivilarbeider Geir Solberg og Olav Tangen fra Tørberget.

Både fra andre museer og fra flere leirskoler har det vært henvendelser og besøk for å få ideer og forslag til forskjellige temaopplegg. Besøk på Norsk Skogbruksmuseums temadager 1991:

	Elever
Uke 7 Fra stubben til tømmervelta	423
Uke 11 ...som fisken i vannet	117
Uke 15 Naturen våkner	532
Uke 17 Midt i blinken	691
Uke 20 Vårens farlige eventyr	428
Uke 36 Jernblestring	683
Uke 42 Dyra om høsten	565
Uke 48 Vi snekrer fuglebrett	446
Tømmerfløteropplegg Sørlistøa	2814
Totalt	6699

6.3 Utadrettet virksomhet

For å gjøre museets mange tilbud kjent i de forskjellige skolemiljøer, er det tvingende nødvendig både å få pressedekning og å annonsere. Svært gunstig er det å kunne nå lærergrupper på kurs - og da i første rekke her på museet. Stands på lærerstevner har også meget god effekt.

Disse har fått orienteringer:

13.3.:	Skoleledermøte i Trysil (museets skoletjeneste med vekt på fløtingsopplegget).
19.4.:	Sagene Lærerhøgskole 1/2-års biologi, 20 stud.
27.4.:	Stabekk Høgskole, 33 stud.
23.5.:	Södra skolan, Karlstad (spesialopplegg, 18 stk.).
26.5.:	Universitetet i Oslo, barskogsøkologi, 8 stud.
5.6.:	Hovin skole, Oslo, skoletjeneste og omvisning, 15 stk.
31.10.-1.11.:	Østlandsk Lærerstevne, Oslo (stands).
8.11.:	Lærerkurs for Hedmark/Oppland på Hamar Lærerhøgskole. Stands på lærerskolen og utstillingsplassen.
18.11.:	Elverum Lærerhøgskole, 3.kl., 40 stud.
26.-27.11.:	Lærerkurs på museet for lærere fra Hedmark og Oppland under adopsjonsuka, 57 stk.

7. ANNEN UTADVENDT VIRKSOMHET

7.1 Kunstutstillinger

2.3. åpnet utstillingen «Landskap 91». Det var syv Agder-kunstnere som stilte ut som gruppe i museets sentralhall. De syv var: Nils Eger, Barbro Raen Thomassen, Tormod Ropstad, Hans Bentsen, Tor Gamman, Kari Stiansen og Håkon Grønlien. Utstillingen viste skulpturer, installasjoner og bilder i forskjellige teknikker - alt samlet rundt temaet «Landskap 91». Utstillingen ble åpnet av Gjerstad og Kari Stiansen, og varte ut mars måned.

Neste utstilling var ved den færøiske kunstneren LasseS. Utstillingen som sto fra 4.4. til 30.4. viste malerier og tegninger med motiver hovedsaklig fra Færøyene, men det var også motiver fra Norge, nemlig illustrasjonene fra boken «Norge – og Norges natur». Utstillingen ble åpnet av Fossum, og Tori Årva spilte.

Fra 30.4. til 12.5. var det bilder av grafikeren Rolf Nesch som prydet veggene i sentralhallen i museet. Museet for Samtidskunst hadde satt sammen en vandreutstilling av denne betydelige kunstneren innenfor norsk grafikk. Margret Reykdal fra Museet for Samtidskunst var til stede under utstillingsperioden og ga omvisninger for grupper. Dette var et flott tilbud som bl.a. flere av skolene i distriktet benyttet. Utstillingen fikk god mediadekning og publikumsinteressen var stor.

Sandefjordkunstneren Åse Krømke stilte ut oljemalerier i perioden 25.5.-16.6. Det var sommermotiver hentet fra Vestfoldkysten og det norske høyfjell. Fossum holdt åpningstale, og Tori Årva og Elisabeth Lundeby spilte vakker musikk. Bildene til Åse Krømke ble meget godt mottatt blant publikum, og salget var bra.

Årets sommerutstilling besto av tre kunstnere denne gang. Brit Sørensen fra Melsomvik var hovedutstiller med skulptur, grafikk og relieffer. Kjell Hellström fra Sunne i Sverige stilte ut tresnitt, og Hans Sæle fra Sandefjord stilte ut maleri og grafikk. Brit Sørensens utstilling viste hele hennes kunstneriske produksjon med fantastiske skulpturer, relieffer og grafikk. Sommerutstillingene på museet blir alltid sett av mange mennesker. Det var derfor hyggelig med så mange positive publikumsreaksjoner på utstillingen denne gang. Spesielt Brit Søren-

sens skulpturer, plassert i atriet og ute på plenen, vakte stor interesse. Det var alltid en liten flokk beundrere rundt hennes «tre koner» ute på plenen. Relieffene og grafikken hennes viste også en stor allsidighet. Der var det motiver hentet fra norske eventyr, Afrikas markeder og vårslepp av norske sauer.

Kjell Hellströms tresnitt i sentralhallen fokuserte på treindustri og natur - temaer som passer godt inn i dette museet, og Hans Sæles grafikk og malerier gjorde seg godt i nybyggets andre etasje.

Elverumskunstneren Christian B. Castberg døde i juli måned. Han hadde en utstilling med akvareller i museet fra mai til juni. Etter initiativ fra Castbergs familie ble en minneutstilling arrangert i museets sentralhall fra 12.9. til 24.11. Chr. B. Castberg har hatt mange utstillinger på museet gjennom årene, helt fra «Form Farge Fantasi» tidlig på 70-tallet. Det var derfor naturlig å ha denne retrospektive utstilling

Billedhugger Brit Sørensens tre vannbærende koner med tittelen «Fôringstid».
Foto: O.T.L.

i dette lokalet. Utstillingen som viste hele Chr. B. Castbergs liv som kunstner, fra gullsmedlærling via lav- og metallarbeider til akvareller og gårdstegninger, ble åpnet av Tore Fossum og Svend Castberg. Tine Skolmen, en venn av familien, sang.

27.9. ble det arrangert gallerikonsert i samarbeid med Kunst i Skolen. Det var «Affinis ensemble» som fremførte moderne klassisk musikk knyttet til bilder som ble vist i salen. Kristin Jorfald fra Kunst i Skolen og Tore-B. Gjerstad åpnet konserten.

5.10. åpnet utstillingen «TAIGA». Denne kunsthåndverksutstillingen dekket hele første etasje i nybygget i tillegg til noe i andre etasje, og var dermed den største kunstutstillingen dette året. Det var Norske Kunsthåndverkere Hedmark, med Ragnhild Arneberg i spissen, som sammen med museet arrangerte denne utstillingen. 14 kunsthåndverkere fra Hedmark hadde latt seg inspirere av Rolf Jacobsens dikt «Tanker ved Ånestadkrysset», der han beskriver hvordan den

Fra kunsthåndverksutstillingen «Taiga». Foto: Håkon Løkken.

store taigaen begynner i Løten. Denne inspirasjonen hadde de delt med andre kolleger som de ba med på utstillingen. Til sammen var det 44 kunsthåndverkere fra inn- og utland som stilte ut under navnet «TAIGA». Utstillingen ble åpnet av ordfører Olav Sæter som også la vekt på Jacobsens dikt om taigaen og trakk paralleller til kunsten som er like grenseløs som taigaen.

Utstillingen, som inneholdt arbeider innenfor keramikk, tekstil, papir, metall og tre, viste at kunsthåndverkerne i dag spiller på et meget stort spekter av materialer og teknikker. Grenser flyttes, og kanskje sprenges, innenfor denne kunstarten like mye som samfunnet ellers, noe som absolutt kom til uttrykk i denne utstillingen. Publikumsinteressen var stor og salget var godt. I tillegg var mediainteressen bra, noe som resulterte i midtsidereportasjer i avisene og et innslag i TV-programmet «Norge Rundt». Utstillingen sto til 3.11.

Årets siste kunstutstillinger var en del av Julesalgsutstillingen som startet 28.11. Det var Molla Jensen som stilte ut blomsterakvareller og Solvor Østby som stilte ut oljemalerier, akvareller og grafikk. Molla Jensens bilder solgte svært godt, og Solvor Østbyes store utstilling ved atriet ble beundret av mange.

Sletten har hatt hovedansvaret for museets temporærutstillinger i 1991. Han har fulgt opp denne oppgaven meget godt.

7.2 Andre utstillinger

Museet har gjennom flere år arrangert sommerutstillinger med kniver fra bestemte distrikter. I år ble Oppland valgt med de to dyktige miniatyrskjærerne fra Gudbrandsdalen Jehans Odde (1836-1899) og Lars Prestmoen (1871-1957). Begge var ansatt som pipeskjærere hos G. Larsens Pipefabrikk på Lillehammer. I tillegg til å produsere piper ble det også laget andre produkter som ble omsatt til et voksende turistmarked, blant annet kniver. Disse ble gjerne laget av buksbom eller hvaltann. Det ble lånt inn omkring 70 gjenstander til utstillingen, hvorav 30 kniver. Fra Prestmoens familie på Lillehammer ble også hans verktøy velvilligst stilt til rådighet for utstillingen. Ansvarlig for innlån og utstilling har vært Rugsveen.

Norsk Knivforenings konkurranseutstilling sto som vanlig på museet sommeren gjennom. Medlemmene konkurrerte i følgende

klasser: Staskniv med tradisjon som forbilde, staskniv uten tradisjon, brukskniv med tradisjon, brukskniv uten tradisjon og knivblader. Hovedpremien «Årets Kniv» ble tildelt Knut Mastad, Disenå, mens publikumsprisen gikk til Leif Reiersen, Tyristrand. Rugsveen var ansvarlig for selve utstillingen, mens det praktiske arbeidet ble utført av Sletten.

Utstillingen ble senere flyttet til Norsk Folkemuseum i forbindelse med deres Knivdag 22.9.

I forbindelse med HM Kong Olavs bortgang ønsket museet å hedre Kongens minne med en knivutstilling fra Slottet. Utstillingen «Tre kongers kniver» inneholdt kniver fra Kong Haakon, Kong Olav og

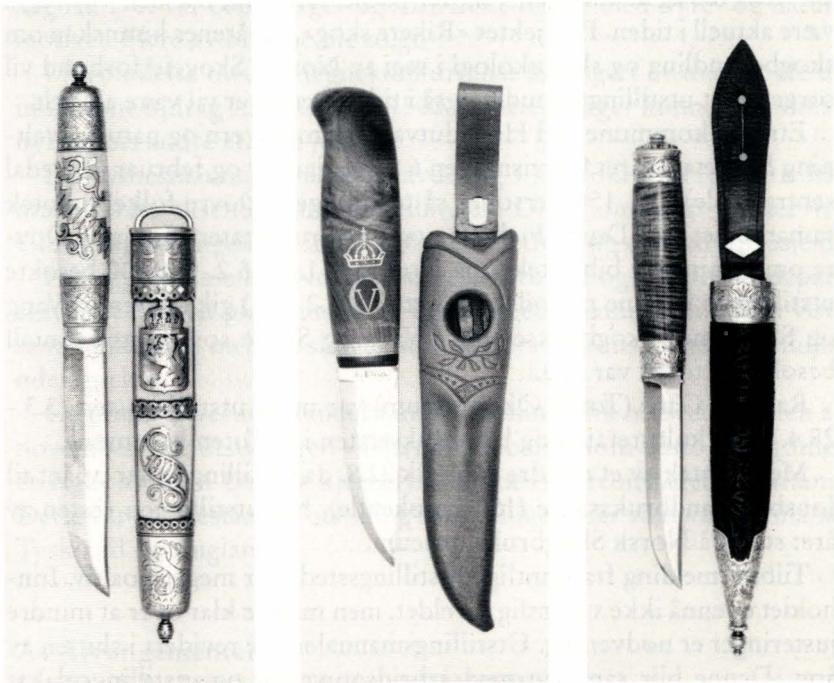

Fra venstre: Kniv tilhørt H.M. Kong Haakon laget av Ole Jacobsen Vestby, Nord-Odal. Kniv gitt til H.M. Kong Olav V under 50 års markeringen for krigen 28. april 1990 laget av J.B. Sandberg. Kniv som tilhører H.M. Kong Harald V laget av Bjørn Kleppo. Konfirmasjonspresent fra klassekamerater. Foto: O.T.L.

Kong Harald. Det ble også en markering av vår nye konges innledende kongsgjerning. Utstillingen besto av et utvalg av våre kongers kniver. Kong Olavs knivsamling består av omkring 50 kniver. Tjue av disse var stilt ut. Av Kong Haralds kniver var fjorten med på utstillingen, mens det bare er bevart en kniv etter Kong Haakon. Utstillingen sto på museet i perioden 20.6.-20.8. Ansvarlig for utstillingen var Rugsveen. A-magasinets journalist Inger Lise Heffermehl og fotograf Frode Pedersen hadde en fin omtale av kongeknivutstillingen i A-magasinet.

7.3 Vandreutstillinger

«Skogbruk og viltstell»

Til tross for at utstillingen vandrer på sitt femte år, har den vist seg å være aktuell i tiden. Prosjektet «Rikere skog», 90-årenes kunnskap om skogbehandling og skogøkologi i regi av Norges Skogeierforbund vil sørge for at utstillingstilbudet også i tiden fremover vil være aktuelt.

Etnedal kommune ved Hovedutvalg for miljøvern og naturforvaltning hadde ansvaret for visningen 6 uker i januar og februar (Etnedal sentralskole). Ca. 150 personer så utstillingen. Dovre folkebibliotek samarbeidet med Dovre Fjellstyre og skogbruksetaten i Lesja og Dovre om visninger i biblioteket på Dombås 11.2.-26.2. Ca. 400 besøkte utstillingen i denne perioden. Deretter (26.2.-3.3) gikk turen til Vang og Slidre med skogbruksetaten i Vang og Slidre som verter. Antall besøkende totalt var 500.

Raufoss Gård (Toten Økomuseum) var neste utstillingssted (3.3.-28.4.) med kulturetaten og landbruksetaten i V. Toten kommune.

Med unntak av et mindre avbrekk 22.8. da utstillingen var utlånt til Jønsberg landbruksskole (150 besøkende), har utstillingen resten av året stått på Norsk Skogbruksmuseum.

Tilbakemelding fra samtlige utstillingssteder er meget positiv. Innholdet er ennå ikke vesentlig foreldet, men man er klar over at mindre justeringer er nødvendig. Utstillingsmanualen ble revidert i slutten av året. Denne blir sammen med arbeidsoppgaver og utstillingsplakat sendt på forespørsel eller i forbindelse med henvendelser om mulig lån av utstillingen.

Andre vandreutstillinger

Vandreutstillingen «De reisende - en glemt minoritet» ble vist i sentralhallen i januar og februar. Denne utstillingen er laget ved Levanger Lærerhøgskole med Ragnhild Schlüter som ansvarlig prosjektleder. Utstillingen viste også den forfølgelse de har blitt utsatt for fra myndighetene. Museet opplevde mange reaksjoner på denne utstillingen, både positive og negative. Mediainteressen var også stor.

I april ble det vist en utstilling fra FN SAMBANDET som het «På vei mot framtiden». Den viste en truet fremtid med større forurensing og flere mennesker på vår klode. Utstillingen ble benyttet av skolene i distriktet.

BIO FOTO er en landsomfattende organisasjon for naturfotografer. De hadde en salgsutstilling i museets nybygg fra juli til slutten av august. Det var både farge- og sort/hvitt-bilder med dyre- og naturmotiver. Flere av bildene ble solgt.

I forbindelse med en tegnekonkurranse arrangert av museet ble de innkomne bidrag stilt ut. Over 1500 barnetegninger kunne beundres i nybyggets andre etasje i juli.

Fra fylkesmannens miljøvernavdeling i Østfold og Hedmark har museet fått tilsendt vandreutstillinger. Disse omfatter temaer fra Glomma, Enningdalen, innlandsfiske i Østfold og et rovdyrprosjekt.

I tillegg til disse har Norges Skogeierforbund og Landbruksdepartementet hatt en plakatutstilling i nybygget. Denne utstillingen viste sammenhengen mellom skogen som ressurs og dens forhold til miljøødeleggelser.

Gjennom Elverum Handelstands Forening fikk museet i slutten av november vise utstillingen «Tsjernobyls barn» som besto av tegninger laget av barn fra det kjernefysiske katastrofeområdet i Ukraina. Dette var en enestående utstilling som tidligere har vært vist i Finland, Tyskland og England.

7.4 Arrangementer

De Nordiske Jakt- og Fiskedager (DNJFD)

De 29. Nordiske Jakt- og Fiskedager ble i år avviklet over fire dager (8.-11.8.) mot tidligere tre, med unntak av fjorårets arrangement som falt sammen med Landskytterstevnet. Med utvidelsen ønsket arran-

gørene å spre trafikken på flere arrangementsdager. Dette lyktes man ikke helt med, til tross for hele 26 000 besøkende på de fire dagene. Dette var 6000 fler enn fjorårets arrangement på tilsvarende besøksdager. Publikumstilstrømmingen var størst lørdag med 12 000 besøkende. Torsdag kom 2000, fredag 3500 og søndag 8500. Lørdagstoppen henger sammen med Nordens største jakthundutstilling som denne gang hadde 576 hunder fordelt på 25 raser.

Ny og viktig hovedarrangør av året var Norges Skogeierforbund med sine 57 300 medlemmer fra 464 skogeierlag tilknyttet 19 distriktsvise skogeierforeninger. Til skogeierforeningene er forøvrig også knyttet 900 utmarkslag med bl.a. vilt- og fiskeforvaltning som saksområde. Tilrettelegging av forholdene for jakt, fiske og friluftsliv er også viktige oppgaver for lagene. Sammen med Norges Jeger- og Fiskerforbund (90 000 medlemmer fordelt på 555 lokallag) har Norsk Skogbruksmuseum skaffet seg solide medarrangører for avvikling av det arrangement som på jakt-, fiske- og utmarkssektoren i nordisk sammenheng kan vise til de lengste tradisjoner. Chr. Andersen er hovedansvarlig for DNJFD.

I forkant av DNJFD ligger et betydelig markedsføringsarbeid. Helge Hagen var også denne gang engasjert for å utarbeide pressestoff. I alt 7 pressemeldinger ble distribuert til ca. 250 nordiske aviser og tidsskrifter. Hovedprogrammet, som i likhet med tidligere år var en gave fra Landbruksforlaget, hadde i år et opplag på 40 000 eks., hvorav de fleste distribuert på forhånd gjennom deltakende organisasjoner og samarbeidspartnere. Store reklameseil med arrangementets logo var bl.a. oppsatt på Terningmoen i Elverum, i Trysil, under Landbruk -91 på Hellerud og i Bardu i forbindelse med Nord-Norsk Villmarksmesse. Klistremerkene for bil er tydeligvis blitt populære. Flere tusen biler med arrangementets logo, men i farger forskjellig fra fjorårets, var lenge før dagene å se over hele landet, ikke minst takket være distribusjonsnettet til våre medarrangører.

Foruten hovedarrangørene deltok hele 45 samarbeidende organisasjoner, institusjoner og forvaltningsorganer samt et 80-talls kommersielle utstillere. Eksponeringsmuligheten for de fleste var vesentlig forbedret sammenlignet med tidligere år, takket være romslige forhold i museets nyfløy. Det nye amfiteatret med 350 sitteplasser var også en kjærkommen tilvekst med visninger av ulike slag. Blant disse var våre spesielt inviterte gjester fra Danmark, Ballerup Jagthornsgruppe, som med sine 21 blåsere slo an tonen. De var danske mestere av året og holdt fem konserter med parader og signaler. Jakthornblåsing har ingen sterke tradisjoner i Norge, og det var interessant å få dette innslaget fra kontinental jakt.

I amfiteatret ble det forøvrig vist feltbehandling, flåing og partering av elg og rådyr. Videre var det mannequinoppvisning med elgskinnsprodukter tilpasset utøvere av jakt, fiske og friluftsliv. For familien og de yngste besøkende opptrådte Elverum musikkbarneteater. Et populært innslag i amfiet var også visning av jakthundutstillingens høyest premierte deltagere.

Som et supplement til viltseansene i amfiteatret ble det i museets auditorium vist videofilmer og holdt populærforedrag med økologisk vinkling. Seksjonsleder Vidar Holthe i Norges Skogeierforbund foredro «Rådyrets biologi og forvaltning». Viltforvalter Hans Haagenrud hos fylkesmannens miljøvernavdeling i Hedmark snakket og viste lysbilder om «Elgens biologi og forvaltning». Lederen av Norsk Fangstmann, John S. Opdahl fra Steinkjer samlet som de øvrige foredragsholderne fulle hus til populærforedraget «Fangst og feller» – fangst av rovdyr, innlokking av rovdyr og klovdyr.

Norges Skogeierforbund var teknisk arrangør for den første av temakveldene, «Skogsfugl/skogbruk – en utfordring». Biolog Frode Løseth og plankonsulent Svein M. Søgnen orienterte om skogshønsenes krav til skog og skogbehandling.

«Ettersøkshund» sto på programmet for kveldsarrangementet fredag med NJFF som hovedansvarlig. Gösta Linderholm var kveldens hovedforedragsholder mens arrangørens egen Sven Stenbrenden orienterte om regelverket for ettersøkshund.

Under begge temakveldene ble det på inngangsbilletten servert en enkel viltrett, tilrettelagt av Kokkenes Mesterlaug i Hedmark og Oppland. De samme mesterkokkene, ikke mindre enn 16 i tallet, sørget for et av arrangementets høydepunkter. Under mottoet «Fra naturens spiskammer» kunne de sammen med råstoffleverandører, kokkelærlinger og andre servere godbiter fra naturens mangfold i den 200 m^2 store paviljongen. Spesielt ble det fokusert på råstoff som bever, rådyr, elg og reinsdyr, men også fisk, bær og sopp sto på menyen. Publikum satte til livs mer enn 5000 smaksprøver. To helgrillete reinsdyr forsvant på under to timer. Allerede på lørdag begynte lagrene å tømmes

Mesterkokkene fra venstre Anne M. Bjørnerud, Ole Lundberg og D. Phillipeau.
Foto: O.T.L.

for råstoff. Redningen ble at lørdagens demonstrasjonselg i løpet av noen formiddagstimer på søndag ble tilberedt, foredlet og fordelt. Dermed hadde arrangørene også lykkes med å følge viltet fra det ble nedlagt i skogen, hvordan håndtere huder og horn, partere slaktet på en korrekt måte og få det frem til kjøkkenet for videreforedling.

Knivmakerne samles også under DNJFD. De setter hverandre stevne først og fremst på Knivtorget, hvor de i spesiallagete boder eller på friland praktiserer sin knivkunst for store tilskuerskarer. Norsk Knivforening, som forøvrig ble stiftet på Norsk Skogbruksmuseum for fire år siden, har i år som tidligere avviklet sitt årsmøte under DNJFD. Forut for begivenheten har mange av utøverne også deltatt i en knivkonkurranse, hvis vinnere ble kåret under stevnet. Til årets konkurranse hadde 65 knivmakere sendt inn 93 kniver og 15 knivblad. Som en ekstra spiss på årets arrangement nevnes knivutstillingen «Tre kongers kniver» samt utstillingen rundt knivmakerne Prestmoen og Odde.

Fredagens publikum kunne bivåne jernblestring på nært hold. Knivsmeden Oddvar Mostad bearbeidet blesterjernet frem til ferdig knivblad.

Det nye fagtidsskriftet «Elgen» ble presentert under DNJFD. Neste nummer vil utkomme under DNJFD 1992.

Et av hovedmålene for DNJFD er å formidle kunnskap om natur og miljø overfor hele familien. Publikum ble i alle fall gitt et bredt spekter av tilbud, og det er umulig å nevne alle. Gjennom aktiviteter som barnas bondegård, familiefiske og barnetater foruten alt hundelivet disse dagene, føler man å ha gitt et godt tilbud også til de yngste besøkende. Mor og far finner alltids noe av interesse, enten de gjør en god handel hos de mange kommersielle utstillerne, eller søker kunnskap og opplevelse på annet hold. I den sammenheng ønsker vi å fokusere på de mange utstillingstilbud – permanente såvel som temporære, med vinkling mot natur, kultur og miljø. En titt inn i de mange koiene befolket av Elverum Historielags medlemmer kunne by på en god historie, en kaffekopp eller endog en liten matbit, med påminnelse om at det har skjedd en viss utvikling i skogshusvær og mattradisjoner.

Ikke alle medarrangører befinner seg i sentrum av begivenhetene. Skyteaktivitetene samler mange hundre deltagere utenfor museumsområdet. Stor interesse var det også for kanopadling, båtfiske og rafting på Glomma, alle med begeistrete deltagere. Museets egen stab som til daglig utgjør ca. 25 personer, var styrket med innpå 70 personer i forbindelse med DNJFD. De mange aktører som utenom publikum deltok i de ulike delarrangementer, hadde tilhold på stands etc., må beløpe seg til over tusen. Noen av disse kunne glede seg over Jon Østeng Hovs strålende villmarksskåseri på lørdagens festaften. En takk til alle, til publikum, medarrangører og presse som fulgte så godt opp og gjorde årets jakt- og fiskedager så vellykket.

Søndagsfilm

For 12. året på rad har det blitt vist søndagsfilmer i vinterhalvåret på Norsk Skogbruksmuseum. Publikum synes dette er et godt tiltak, og noe av hensikten er nettopp å trekke publikum til museet i en forholdsvis stille periode. Museets intensjoner om å skape et levende museum på denne måten blir således godt mottatt av publikum. Dette viser seg i et stort antall besøkende på filmene.

Det har i løpet av året blitt vist film 19 søndager fordelt på to perioder. Første periode var fra 6.1. til 17.3., og andre periode fra 3.11. til 22.12.

Nytt av året var at i tillegg til to temafilmer på søndagene, ble det også vist en barnefilm før temafilmene tar til, og en barnefilm til slutt. Filmene ble dessuten vist frem til påske etter publikums ønske, istedenfor ut februar som har vært praksis før om årene. På grunn av at Elverum har vært uten kommunal kinodrift på høstparten, ble det også noen søndager forsøkt å vise spillefilmer for hele familien. Dette var dessverre ikke så populært som vi håpet på, og besøket ble heller ikke så stort som på søndagene med temafilmer.

Når det gjelder temafilmene har disse blitt koordinert med temaoppleggene for skolene. Temaene har dessuten blitt valgt slik at de passer til museets fagområder. Temaene har f.eks. vært: skogbruk i eldre tid, jakt/fangst i eldre tid, storviltjakt, sosiale forhold i skogen, fiske, og økologi. Det har vært varierende publikumstilstrømming. Det er selvfølgelig ikke alle temaene som er like populære. Museet har etterhvert fått et ganske rikholdig utvalg av videofilmer. Det vi ikke har hatt selv, har blitt leiet fra Landbruksfilm og Statens Filmsentral.

Til hver filmsøndag er det skrevet pressemeldinger og annonsert i distriktets tre lokalaviser. NRK-Hedmark og distriktets nærradio har også lest opp annonseteksten i sine kunngjøringer.

Totalt antall besøkende på de nitten filmsøndagene har vært i overkant av 2200. Dette blir et gjennomsnitt på rundt regnet 36 besøkende pr. film. En nedgang fra forrige år, men omtrent på samme nivå som 1989.

Søndagsfilm er først og fremst et tilbud til lokalbefolkningen, og alle aldersgrupper er representert under visningene. Spesielt barnefamilier har tydeligvis satt av hele dagen til museumsbesøk, gjerne også flere søndager på rad. Hammer har vært ansvarlig for søndagsfilmene.

Fluefiskedagene

Helgen 29.-30.6. ble Fluefiskedagene arrangert for andre gang. Responsen fra interesserte fluefiskere var stor, og mange hadde reist helt fra Sørlandet, Vestlandet og Nord-Norge for å besøke arrangementet.

Nytt av året var at Gary LaFontaine var invitert fra USA. Han er en internasjonalt berømt fluefisker, fluebinder og forfatter av fluefiskebøker. Mange av foredragene han holdt hadde overfylt sal. Foruten Gary LaFontaine holdt også Pål Krogvold og 1.konservator John Solem foredrag.

Forut for Fluefiskedagene var det arrangert en fluebindingskonkurranse der det kom inn i underkant av 200 fluer. Dette må betegnes som meget bra, siden det var kun en klasse man kunne delta i: Vårflueimitasjoner, et av fiskens viktigste næringsdyr. På programmet for dagene var det også en rekke demonstrasjoner: Fluebinding med Torill Kolbu, Pål Krogvold, Jan Løndal og Tor Svendsberget. Leif Johansen

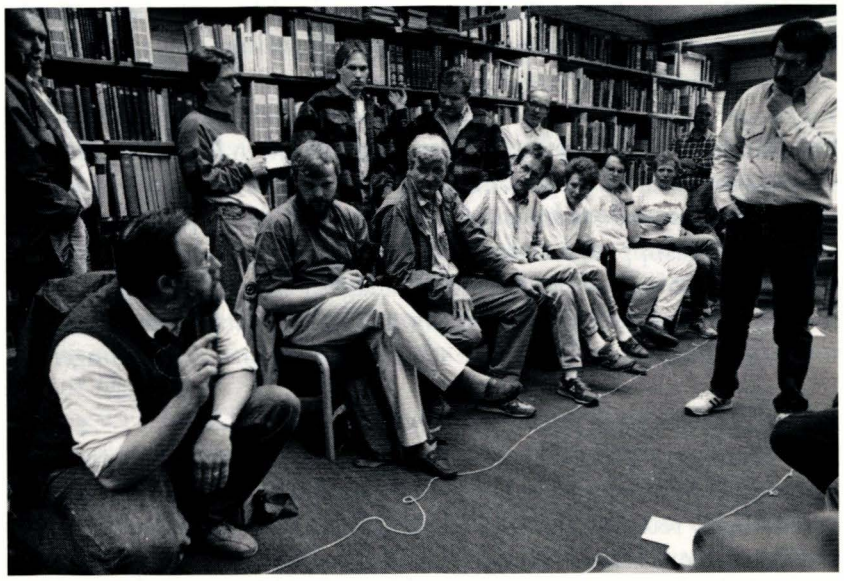

Fluefiskeeksperten Gary LaFontaine fra U.S.A. demonstrerer «fluefiske» i biblioteket.
Foto: O.T.L.

fra Sandefjord monterte fluestenger. Rolf Melquist fra Ørsta lagde fluebindingsverktøy og Øyvind Førland, Harald Mæhle og Staffan Lindstrøm demonstrerte og underviste i fluekasting.

Det var også en rekke utstillinger: 1. Av fluene som kom inn til fluebindingskonkurransen. 2. Av dyktige, nordiske fluefiskeres favorittfluer. 3. Av internasjonale fluefisketidsskrifter. 4. Av akvareller av Gunnar Johnson, redaktøren i bladet Flugfiske i Norden. 5. Flueutstillingen The Cushner Collection fra The American Museum of Fly Fishing, U.S.A. The Cushner Collection viser fluer og kjente fluebindere fra hele verden. Den er dyktig laget med fremragende design. Det er viktig å opprette kontakt og samarbeid med internasjonale kollegainstitusjoner.

I hallen i nybygget hadde noen få kommersielle utstillere salgsstand.

For å gjøre Fluefiskedagene kjent var det forut for arrangementet sendt ut pressemeldinger til presse og kringkasting. Spesielt gledelig var det at TV-Norge dekket arrangementet og sendte fyldige reportasjer i 3 programmer utover høsten. Fluefiskedagene har nå blitt et samarbeidsprosjekt mellom museet og Naturforlaget v/bladet Villmarksliv. Hovedansvarlig for planlegging og avvikling av Fluefiskedagene var Ljøstad. Runar Warhuus representerte Naturforlaget. Totalbesøket denne helgen var på 2427 betalende.

Soppdager

Elverum lokallag av Nyttevekstforeningen laget en liten utstilling om sin virksomhet til jakt- og fiskedagene, og denne ble stående utover høsten til soppkontrollene var over. I utstillingen ble bl.a. presentert tettemelk og volgasoppen, foruten sopplitteratur og oppskrifter. Soppkontrollene gikk over fire søndag ettermiddager i august og september, og søndag 25.8. var det dessuten en stor utstilling av frisk sopp. Det er de soppsakkyndige i lokallaget som står for kontrollene og utstillingen.

Med elg på menyen

21.9. arrangerte Norsk Skogbruksmuseum sammen med Hedmark Jeger- og Fiskerforbund et kurs om behandling av elgkjøtt og om tilberedning av retter av elgkjøtt. «Årets villmarkskokk» Ejnar Sørensen ved Trysil-Knut Hotell ledet kurset. Et av målene like før elgjakta startet var å gi informasjon om riktig oppdeling av kjøttet og om hvordan elgen kan utnyttes maksimalt. Det ble også lagt vekt på å tilberede elgkjøtt på nye og utradisjonelle måter. Kurset ble holdt i det nye atriet, hadde 46 deltagere og ble meget vellykket. Det var et fint samarbeid med restaurant Forstmann som også bød på mye lekkert av elgkjøtt. Opplegget var ved museets Bente Fekene og Trond Heldaas i HJFF.

Geologidager

Museets årvisse arrangement med geologi som tema ble gjennomført 5. og 6. oktober. Hedmark geologiforening og Norsk Skogbruksmuseum har som før stått for planlegging og gjennomføring.

Årets geologidager hadde som tema «bruk av norsk naturstein». Dette ble presentert gjennom utstillinger, demonstrasjoner og filmer. Helgen ble besøkt av totalt 1110 mennesker.

Utstillinger:

- Fra Norsk Bergverksmuseum, Kongsberg ble det utlånt stuffer av malm fra forskjellige strøk av landet.
- Norsk steinindustri viste råmaterialer og produkter fra sin produksjon.
- Hedmark geologiforening kunne i år vise fossiler fra et nytt funn i Hedmark. En ny veiskjæring på E-6 i Furnes avdekket en spennende fossilforekomst som ble vist stor interesse under arrangementet.

Som før gjennomførte Geologiforeningen i samarbeid med Elverum AOF demonstrasjoner og aktiviteter knyttet til hobbygeologi, spesielt fokusert på smykkesteinsliping.

Årets arrangement ble gjennomført samtidig med åpningen av den store kunsthåndverksutstillingen «Taiga». Dette førte til et godt besøk til to forskjellige aktiviteter i museet. Dette er kanskje en gunstig ordning for å introdusere publikum for nye aktiviteter i museet.

Norsk Skogbruksmuseum takker bidragsyterne til årets geologidager for innsatsen og håper på et godt samarbeid neste år.

Barnas Dag

Lørdag 9.11. ble Barnas Dag arrangert for niende gang. Samlet var det 729 besøkende, og disse hadde utover dagen i alt 19 ulike tilbud å velge i. Mange aktiviteter var gjengangere, men også i år hadde vi nye innslag som var svært populære. En spesiell nyskapning var det Elverum Hundeklubb som sto bak, og med sine hundevogner var det mange begeistrete barn som fikk seg en kjøretur rundt på området. Uteområdet var ellers fylt opp med ridehester, hestevogn, brannbil og politibil.

Med en så utstrakt aktivitet utendørs, og med nye og rommelige lokaler, var det langt bedre plass for arrangementer inne i museet. Dette ble også poengtert som positivt av de mange besøkende.

Julesalgsutstillingen

En ny vri ble forsøkt ved museets tradisjonelle juleutstilling, ved at man holdt åpent til kl. 18.00 torsdager og fredager som et ekstra tilbud til publikum. Kaffe med rømmebrød og pepperkaker ble solgt i museets lille «julekafé». Dette førte imidlertid ikke til noen særlig større tilstrømming enn vanlig.

Utstillingen ble åpnet torsdag 28.11. Egne innkjøpte varer utgjorde en større del av utstillingen enn tidligere år, med hovedvekt på tre, never, stein, spon, keramikk og messing. Molla Jensens sommerlige akvareller ble montert allerede en ukes tid før selve utstillingen åpnet, og denne hadde et meget godt salg. Av deltakere ellers i utstillingen kan nevnes Åse Schmidt, Eli Bjølseth, Mona Finborud, Ola Ulvmoen, Arna Ingrid Nilsen, Jorunn Rudberg og Arne Halvorsen. Sorenskrivergården Arbeissenter hadde en stor og fargerik utstilling. Enkelte av utstillerne var til stede på langdagene for å vise sine teknikker.

Spesialutstiller i forbindelse med julesalgsutstillingen var Solvår Østbye fra Kolbotn, opprinnelig fra Elverum. Hun viste et stort antall bilder i forskjellige teknikker, oljemaleri, akvarell og grafikk.

Luciadagen 13.12. ble markert med Luciaopptog ved barn fra Husmorlagets Hus' barnehage, og museets sivilarbeidere Øyvind Nesdal og Peter Kippersund underholdt. Julesalgsutstillingen hadde et meget bra salg, med vel 20% økning fra 1990. Ansvarlig for innkjøp til og tilrettelegging av utstillingen var Tove Glorvigen og Kari Andersen.

Konserter

Det har i år vært holdt 13 konserter i den store museumshallen. Foruten lokale kor og orkestre, har det vært gitt konserter av Det Norske Solistkor og Universitetets Symfoniorkester. Kunst i Skolen holdt en gallerikonsert 27.9., og i regi av Festspillene i Elverum ble det holdt to konserter samt en Hedmarkskveld hvor et av innslagene var Rut Tellefsen som leste dikt av Rolf Jacobsen. Som i 1990 oppførte Cantate Domino med solister Händels «Messias» i slutten av november.

7.5 Tidsskriftet «Elgen»

«Elgen» er et fagtidsskrift for elg, elgjakt og forvaltning. Intensjonen er å skape et kommunikasjonsledd mellom offentlig og lokal forvaltning av vårt viktigste vilt. Første utgave med et opplag på 10 000 eksemplarer ble presentert under jakt- og fiskedagene i august. Ca. 6500 eksemplarer ble solgt i 1991.

Tidsskriftet utgis av stiftelsen Elgen, som ble dannet 20.6.91. Ideen og utgangspunktet for tidsskriftet og stiftelsen er et initiativ fra Fylkesmannen i Hedmark v/viltforvalter Hans Haagenrud.

Norsk Skogbruksmuseum er medlem av stiftelsen og av redaksjonsutvalget for «Elgen». I tillegg har museet inngått avtale med stiftelsen om å stå for distribusjon og regnskap.

Tidsskriftet «Elgen» ble lansert under jakt- og fiskedagene. Fra venstre: Haaken G.A. Mathiesen, Jon J. Meli, Hans Haagenrud og Bjørn E. Skaug. Foto: O.T.L.

Følgende er med i stiftelsen:
Norges Skogeierforbund
Det norske Skogselskap
Direktoratet for naturforvaltning
Hedmark fylke
Direktoratet for statens skoger
Norsk Institutt for Naturforskning (NINA)
Norskog
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norsk Skogbruksmuseum

Medlemmene i stiftelsen valgte Elgens første styre i stiftelsesmøtet 20.6. Styret består av Vidar Holthe (formann), Endre Persen og Helge Jørgensen.

Redaksjonsutvalg for første utgave av tidsskriftet var Jon J. Meli (redaktør), Hans Haagenrud, Haaken G.A. Mathiesen, Trond Heldaas og Bjørn Skaug.

I redaksjonsmøte 24.10. ble Jon Lykke, Verdalsbruket og Reidar Andersen, NINA invitert til å tiltre redaksjonsutvalget. Dette har de takket ja til.

8. PUBLIKUMSBESØK OG MARKEDSFØRING

8.1 Publikumsbesøket

I 1990 hadde museet en besøksvekst på nær 18% som en effekt av Landsskytterstevnet. Besøket holdt seg på samme høye nivå i 1991. For Fløtermuseet på Sørlistøa økte besøket fra 1240 i 1990 til 4314 siste år. Økingen skyldes vesentlig at 2814 skoleelever benyttet et tematilbud om fløting.

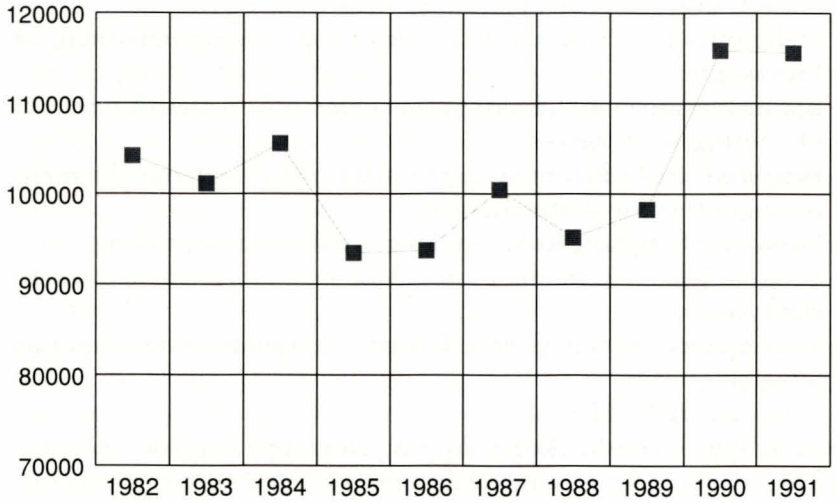

Fig. 4. Publikumsbesøket i 1982-1991

Totalbesøket økte med 2816 til 119892 i 1991.

Det fordeler seg på følgende hovedtall:

	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	Endr. i %
Voksne	59222	60351	53640	55155	55863	52648	54572	64388	61508	- 4,5
Barn inkl. klasser	28171	31241	27351	25738	31683	32358	31148	34044	38449	+ 12,9
Barn familiebillett	11610	11474	10896	11571	11762	8922	11041	15595	13795	- 11,5
Bill. fra Glomd.mus.	2093	2491	1557	1255	1114	1241	1500	1809	1826	+ 0,9
Sum	101096	105557	93444	93719	100422	95169	98261	115836	115578	- 0,2
Sørlistøa								1240	4317	+248,1
								117076	119892	+ 2,4

Av spesielle grupper som har besøkt museet kan nevnes:

- Senter for bygdeturisme, Røros v/Per N. Hagen fikk orientering om museets utbygging, utstillinger, markedsføring og rutiner.
- Helsesøstrene i Hedmark fikk orientering inne og omvisning på Prestøya.
- Bjarne Øygarden m.fl. holdt pressekonferanse i peisestua om boka «Ei høring for skogen».
- Besøkende fra Industrimuseet på Rjukan fikk orientering om registreringsrutiner og skoletjenesten.
- Forsvarets Høgskole hadde sitt årlige besøk med orientering.
- Elverum Jaktskytterklubb i forbindelse med Norgesmesterskapet i elgskyting.
- Stortingsrepresentant Grethe Fossum i forbindelse med museets utbygging.
- Studenter fra NLH.
- En gruppe kinesiske skogbrukere og en gruppe ungarske skogbrukere etter opplegg av skogavdelingen i Landbruksdepartementet.
- Svenske militære under ledelse av general Sved.
- De ansatte ved Hjemmefrontmuseet.
- Totalforsvarsnevnden for Sør-Norge i regi av fylkesmannen i Hedmark.
- En gruppe fra Justisdepartementet.

8.2 Salgsvirksomheten

Salget av kioskvarer og souvenirer m.v. utgjør kr. 2.214.454,-, som er en øking på 6% fra 1990. Souvenirsalget økte med 41%. Sommerens souvenirbutikk i foredragssalen ble åpnet allerede 1.6., og holdt åpent til langt ut i november. Dette, kombinert med en utvidelse av varespektret i souvenirbutikken, kan forklare den store økningen. Tove Glorvigen og Kari Andersen har ansvaret for innkjøp av souvenir. De besøkte bl.a. gave- og interiørmessen på Sjølyst og tok kontakt med flere kunsthåndverkere for å få varer til butikken.

Sommerserveringen på Fossekallen sank med 29%. En salgsnedgang for Fossekallen var ventet etter at Restaurant Forstmann åpnet. Varesalget på Sørlistøa ble firedoblet i 1991, som var første året med et noe utvidet tilbud. En del av varene ble levert fra museets souvenirbutikk.

Omsetningen av egne publikasjoner sank med 4%, mens totalsalget av publikasjoner økte med 3%.

8.3 Markedsføring

Når det gjelder markedsføring, har museet vært mer offensiv dette året enn tidligere. Bente Fekene var engasjert i tre måneder med utarbeiding av en markedsplan og kontakter mot reiseoperatører m.v. som en hovedoppgave. Det ble knyttet kontakt med flere norske og utenlandske turoperatører, bl.a. ved distribusjon av brosjyrer m.v.

Skogbruksmuseet har deltatt med egne ansatte på følgende arrangementer:

Under Reiseliv '91 på Sjølyst var museet hver dag representert sammen med andre fra regionen og fylket for øvrig. De som deltok fra museet var Haugen, Gjerstad og Skaug. Det var en storsatsing, og mer enhetlig fra hele Hedmark fylke enn noen gang tidligere.

Under messen «Pensjonist '91» på Hamar 2.-4.6. hadde museet stand sammen med Hotel Central på Utstillingsplassen. Glorvigen og Haugen betjente standen for museet.

Under Østlandsk Lærerstevne i Oslo 31.10.-1.11. var også i år museet representert med egen stand. Hammer og Haugen deltok her.

På en kursdag for grunnskolens lærere fra Hedmark og Oppland på Hamar Lærerhøgskole 8.11. var Nesdal og Hammer til stede med hver sin ministand for å informere om museets skoletilbud.

I tillegg har museet vært representert på en salgskonferanse i Ålesund gjennom Elverum Reiselivslag og på Color Line-dagene i samarbeid med Hamar kommune.

Utenom messer har markedsføringen vært sterkt vinklet mot pensjonistgrupper. I flere fylker har samtlige lokale pensjonistforeninger fått tilsendt info-materiell fra museet, og annonsering i det landsdekkende bladet «Pensjonisten» har nådd en stor besøksgruppe.

Lokale og riksdekkende medier er benyttet til annonsering og orienteringer om museets arrangementer og øvrige tilbud. Det har også vært intervjuer med ansatte i forbindelse med innslag om Sørlistøa, De Nordiske Jakt- og Fiskedager, temadager for skolene, Geologidager og Barnas Dag i NRKs lokalsendinger. Også i år har lokal-TV hatt innslag om museets arrangementer.

Helge Hagen har utarbeidet pressemeldinger m.v. for De Nordiske Jakt- og Fiskedager. Mye av stoffet ble tatt inn i aviser og fagtidsskrifter. Jakt- og fiskedagene har dessuten vært aktivt markedsført på forskjellige andre måter.

Museet har distribuert en revidert informasjonsbrosjyre om Sørlistøa. Brosjyrer og annet materiell om museets tilbud er sendt til reiselivsbedrifter, turistinformasjoner og flere turoperatører. Skogbruksmuseets informasjonsbrosjyre er også sendt til norske og utenlandske kontakter.

Tilbud om museumsbesøk i forbindelse med Glommen Skogeierforenings friluftstilbud «Natur og Fritid» har fortsatt også i 1991.

Skogbruksmuseet presenteres ved egen stand i klubbhuset til Elverum Golfklubb. En gaupefamilie har vært utlånt til Myklegard Vegservice A/S, Løten, fra åpningen i 1990 til sommeren 1991.

Samarbeidet om felles markedsføring av museene rundt Mjøsa til OL-1994 har fortsatt. Rugsveen har deltatt i dette planleggingsarbeidet.

9. REPRESENTASJON

9.1 Museumsorganisasjoner

Nasjonalt

Fossum deltok etter invitasjon av Bykle kommune ved åpningen av det nye Jernvinnemuseet på Hovden i Setesdal 19.-20.6. Det er viktige faglige forbindelser mellom Jernvinnemuseet og Norsk Skogbruksmuseum.

Chr. Andersen deltok 26.-29.9. på NNMLs årsmøte og fagseminar i Kristiansand.

Internasjonalt

Fossum deltok i generalforsamlingen for den internasjonale jaktorganisasjonen Conseil International de la Chasse (CIC) i Quebec i Canada 14.-21.5. Foruten å delta i kommisjonsmøter og ved faglige foredrag, besøkte han flere museer både i Quebec og Montreal. Canada bygger ut et omfattende økomuseum i Montreal og ligger langt fremme når det gjelder museumsbygninger og museumsutstillinger.

Vestheim deltok 2.-5.9. som eneste norske deltaker på en internasjonal konferanse i skogbrukshistorie arrangert av IUFRO/ Subject Group S 6.07-00 i Freiburg i Tyskland. Emnet for konferansen var «History of Small-Scale Private Forestry and Peasant Forestry». Vestheim bidro med et foredrag om temaet «Peasant Forestry in Norway since 1900 – The Importance and Role of Forests to Individual Farmers». Han deltok også på skogbrukshistoriske ekskursjoner rundt omkring i Schwarzwald, bl.a. til Fløtingsmuseet i Schildach. Konferansen hadde samlet vel 50 deltakere fra Europa og Asia, og halvparten av disse fikk mulighet til å presentere sine foredrag i plenum. NAVF (Norges almenvitenskapelige forskningsråd) ytet velvilligst kr. 7.500 i støtte til Vestheims reise og opphold.

9.2 Seminarer og konferanser

Chr. Andersen har i løpet av året deltatt i følgende arrangementer:

21.-22.2. Lærdalsøra. Idedugnad i forbindelse med planlagt Vill-laks-senter.

8.4. Oslo – Norsk Kulturråd. Etablering av et nasjonalt samarbeidsorgan for kultur og reiseliv. NNMLs representant i utvalget.
23.8. Trysil. Skogdag (Hedmark Skogselskap 90 år).
27.-29.9. Kristiansand. «Elektronisk databehandling i våre museer». Fagseminar i forbindelse med NNMLs årsmøte.
19.-20.11. Haraldvangen, Hurdal. Kursleder og foredragsholder på seminaret «Leirskole og miljølære», arrangert av Norsk Leirskoleforening.

Rugsveen har deltatt i:
8.-10.9. «Veger til fortida». Arkiv – museum – historiesyn. Opplandsarkivets jubileumsseminar.
22.5. Modernisering, kultur og kommune. Hotel Central.

Gjerstad har i løpet av året deltatt i følgende:
9.-13.1. Reiseliv '91 på Sjølyst i Oslo. Norsk Skogbruksmuseum deltok på stand for Elverum, Trysil, Engerdal, Åmot og Stor-Elvdal. Museet var aktivt med på utforming og montering av standen. Elverum Reiselivslag og Elverum Næringsselskap var koordinator. Messen ble besøkt av 33 573 personer.
22.-24.4. Ventilasjonsseminar i regi av Norske ventilasjonsentreprenører på DFDS-Seaways Københavnbåt.

Ingvar Haugen har deltatt i disse seminarer og kurs:
3.1. Regionmøte på Trysil Apartment Hotel: «Turisttilbudene i vår region, og samarbeid mellom oss.»
8.1. «Sagtjernprosjektet og andre samarbeidstiltak». Fellesmøte mellom museet og Elverum v.g. skole v/rektor Svein Birkeland og P.B. Christiansen.
11.-12.1. Reiseliv '91 på Sjølyst.
18.2. «Utvikling av reiselivet i det indre Østlandsområdet» v/dir. Torbjørn Frøysnes, NORTRA på Trysil-Knut Hotell. Arr.: Trysil Ferie og Fritid.
13.3. «Museets skoletjeneste, temaopplegg, fløting m.m.» Orientering gitt på skoleledermøte i Trysil.
15.-17.3. «Nye veier i formidlinga» på Femund Park. Arrangør: Musea i Hedmark.
15.-17.4. «Utstillingsprosessen». Kurs på Telemark DH i Bø. Arrangør: Norsk Museumspedagogisk Forening.
5.-8.5. «Det postmoderne museum». Seminar og årsmøte til NMF på

Valdres Folkemuseum, Fagernes.
26.-30.8. «Verdenskonferansen om jernframstilling gjennom 2000 år» i Budal. Haugen var sammen med Ivar Berre ansvarlig for blestringa i Evenstadovnen.
31.10.-1.11. Østlandsk Lærerstevne i Oslo. Stands hvor museets tilbud ble presentert.

9.3 Studiebesøk

Chr. Andersen har i løpet av året foretatt følgende museumsbesøk:
26.-29.9. Kristiansand museum – Sørlandets naturmuseum.
3.-11.1. USA – Florida:
EPCOT-senteret i Orlando.
Sea World, Orlando.
Everglades National Park (informasjonssenter og ekskursjon, Everglade City).
13.-15.11. Island – Reykjavik:
Reykjavik museum (Arbæjarsafn)
Nasjonalmuseet (Pjodminjasafn Islands)
Naturhistorisk institutt/museum (Natturufrædistofnun Islands)
Nasjonalgalleriet (Listasafn Islands)
Nordens hus (Norrøna Husid).
3.12. Vitenskapsmuseet, Trondheim - økologiutstillingen.

Rugsveen og Ljøstad foretok en ukes studietur til USA i begynnelsen av oktober for å studere museumsutstillinger. De besøkte følgende museer i Washington D.C.: National Air and Space Museum, National Museum of American History, National Museum of Natural History, The National Aquarium og National Gallery of Art. I Boston besøkte de Boston Museum of Science og New England Aquarium. Derfra gikk turen til Vermont hvor de så The American Museum of Fly Fishing. Dette museet arbeider med samme gjenstandstyper innen sportsfiske som vi. Her besøkte de dessuten fiskestangfabrikken Orvis. Siste stopp på USA-turen var New York City hvor følgende museer ble besøkt: Museum of Natural History, Children's Museum og Metropolitan Museum of Art. Fotografen gjorde videoopptak fra utstillingene på de forskjellige museer. Dette var svært nyttig for å sortere inntrykkene fra de mange museene.

Fra studieturen til The American Museum of Fly Fishing. Fra venstre executive director Donald S. Johnson, Rugsveen og Ljøstad.

Rugsveen har ellers foretatt studiebesøk på Sameutstillingen på Norsk Folkemuseum, Postmuseet, Teleutstillingen på Norsk Teknisk museum, Universitetets Oldsaksamling, Etnografisk museum, Norsk Vegmuseum, Energisenteret på Hunderfossen, Økologiutstillingen på Vitenskapsmuseet i Trondheim, Kristiansand Museum, Jernvinnemuseet på Hovden, Hedmarksmuseet og Ringve Museum.

Gjerstad har gjort følgende besøk:
24.-27.1. Belysningsprodusent Concorde i London i regi av Høvik Lys A/S, Oslo. Forelesninger, produktdemonstrasjon og befaringer.
24.-28.4. Privatbesøk i London med besøk på Science Museum, Museum of Moving Images, Tower, New Docklands og Island of Dogs.
11.-18.8. Studietur til Paris med besøk på Cite des Sciences et de l'Industrie, Musee D'Orsay, Centre Pompidou, Louvre, La Grande Arche.

10. GAVER

10.1 Givere av gjenstander

Aasen, Jacob, Elverum: Kniver, slire
Aavatsmark, Ivar, Oslo: Reipkrok
Bergsund, Trond, Ringerike: Wormgut, 2 merkeøkser
Bjerke, Hans H., Kongsvinger: Diverse fiskeutstyr, fluer og sluker
Christiansen, Per B., Elverum: Fiskeskrin, kroker og sluker
Eggen, Konrad, Elverum: Forsteinet tre, tallerken, vannpumpe og lenselenker
Glomma fellesfløtingsforening, Fetsund: Diverse skogbruksredskaper og fløtingsutstyr
Herstadhagen, Magne, Elverum: Svans, trampsaks
Hørgård, Asbjørn A/S, Trondheim: Fiskestenger, fiskeutstyr
Iversen, Burny, Elverum: 1 par årer, garn og ruse
Jakobsen, Tore, Rissa: Fluekoffert
Jømne, Toril, Elverum: Fiskeutstyr, sluker, tægergjenstander
Linderud, Tore, Oslo: Fiskeutstyr, sluker
Ljøstad, O.T., Elverum: Pyritt-mineral
Mustad, O. & Søn, Gjøvik: Fiskefluer
Olbergsveen, Jan Erik, Elverum: Kniv
Skaug, Bjørn E., Elverum: Skilt
Storbergshalden, Marius, Elverum: Kniv
Stream Side Service, Sandefjord: Fiskeutstyr, fiskefluer
Svimbil, Brynjulf, Telemark: Redskaper fra knivsmie
Sæterbø, Nils E., Betna: Knivblad
Trysil kommuneskoger, Trysil: Mobiltelefon m/antenne
Villmarksliv, Oslo: Dubbing verktøy

10.2 Givere av bøker

Knut Borg, Lena
Carl Oscar Collett, Oslo
Det Kgl. Slott, Oslo
Per Engehaugen, Elverum
Tore Fossum, Elverum
Per Gjetanger, via Norsk Engelsksetterklubb
Glomma fellesfløtingsforening, Fetsund
Ola Hjulstad, Harran
Arne Holmesland, via Norsk Engelsksetterklubb
Wilhelm Matheson/Norsk Engelsksetterklubb
Balsfjord kommune v/Anders Ole Haugli
Asbjørn Pedersen, Elverum
Odd Terje Sandlund, Trondheim
Ole-Thorstein Ljøstad, Elverum

Sven Bergh, Elverum
Sven R. Gjems, Namnå
Fylkesmannen i Rogaland, Miljøvernavdelingen
Fylkesmannen i Oppland, Miljøvernavdelingen
Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen

Dessuten flere løpende utgivelser fra organisasjonene i museets representantskap og innenfor næringene forøvrig.

11. MEDLEMMER

Norsk Skogbruksmuseums medlemskapsordning er for tiden under omorganisering, og det er derfor for årlig betalende ikke realistisk å sammenligne med tidligere års medlemskap. For livsvarige medlemmer forholder det seg slik:

Livsvarige, personer	244	(246)
Livsvarige, bedrifter/institusjoner	222	(250)

Tallene i parentes er pr. 31.12.90.

12. ØKONOMI

Regnskapet for 1991 viser et driftsunderskudd på kr. 84.549,-, som er avskrevet mot disposisjonsfondet med kr. 69.422.- og kapitalkontoen med kr. 15.127.-.

Driftsinntektene økte med 665.000 kroner (6%) og utgiftene med 595.000 kroner (5,5%) fra 1990 til 1991. Årets underskudd på kr. 84.549,- kan sammenlignes med underskudd kr. 155.434,-i 1990 før oppløsing av reserver med kr. 163.603,-.

Første byggetrinn av en utvidet museumsbygning ble overtatt før sommerferien. Det var kalkulert med økte kostnader på 800.000 kroner for andre halvår, og en søknad om økt statstilskudd på kr. 650.000,- til delvis dekking av merkostnadene ble ikke innvilget. Omdisponeringer ga innsparinger som langt på vei oppveide de kalkulerte merkostnadene.

Det er investert for 20,2 mill. kroner i museet i løpet av året. I tillegg kommer anskaffelser på vel 55.000 kroner i Sørlistøa. Investeringene har gitt en reduksjon av museets arbeidskapital med vel 1,1 mill. kroner. Dette betyr at likviditeten blir vesentlig strammere kommende år.

Egeninntektene utgjør 48% av driftsinntektene i 1991 mot 46% året før. Økingen av egenandelen har sammenheng med at besøket endte på samme nivå som i 1990 uten noen ekstraordinær arrangementsinnsats.

Regnskap 1991

Resultatregnskapet 1991

	Noter	1991	1990
INNTEKTER			
Billettinntekter			
Billetter		2.491.862	2.137.112
Salgsinntekter			
Salg resepsjon		1.992,942	1.779.682
Fossekallen		220.469	311.642
Arrangementer		429.016	493.847
Publikasjoner m.v.		171.577	164.119
Leieinntekter		226.144	96.426
		3.040.148	2.845.716
Tilskudd m.v.			
Kapitalinntekter		722.875	384.772
Off. tilskudd/ref.	1	4.446.288	4.890.623
Andre tilskudd/med.kont. m.v.	2	816.218	593.334
		5.985.381	5.868.729
Driftsinntekter		11.517.391	10.851.557
UTGIFTER			
Varekostnader			
Varekostnader		1.489.014	1.429.336
Personalkostnader			
Lønn faste stillinger		3.800.207	3.669.837
Lønn midl. stillinger		1.513.917	1.578.354
Honorar m.v.		24.543	20.000
Sosiale utgifter		1.289.822	1.077.933
Reise og diett		257.477	265.874
Sivile tjenestepliktige		115.200	60.700
		7.001.166	6.672.698

	Noter	1991	1990
Museale utgifter			
Gjenst./konservering		35.249	80.804
Bibliotek/arkiv		89.205	83.282
Prosjekter/publikasjoner		167.872	300.861
Akvariet		39.164	72.932
Formidling		19.427	47.842
Arrangement		495.859	472.247
Fotoutgifter		55.027	34.938
		901.803	1.092.906
Administrasjonsutgifter			
Inventar/utstyr		90.218	16.627
Vedlikehold		274.119	316.385
Drift av anlegg		907.389	579.162
Administrasjon		659.792	628.817
Verkstedkostnader		49.858	41.281
Markedsføring		216.317	223.568
		2.197.693	1.805.840
Låneutgifter/overføringer			
Avdrag/renter/overføringer		12.264	6.212
Driftsutgifter		11.601.940	11.006.992
Årsoppgjørsdisposisjoner			
Disposisjoner (netto)			163.603
Overskudd/(underskudd)		(84.549)	8.170

Balanse pr. 31.12.91

Eiendeler	Noter		1991	1990
Håndkasse			12.000	12.000
Kassekreditt 05.01205			62.677	127.967
Bankinnskudd 09.30351			562.737	508.951
Bankinnskudd 09.30378			203.976	2.982.981
Bankinnskudd 09.34454			1.357.599	1.228.407
Jakt- og fiskedager bank			1.000	0
Postgiro 0814 5426325			67.245	3.435
Varelager			51.000	52.000
Aksjer			1.000	1.000
Debitorer, kunder			24.461	33.969
Debitorer, andre			12.145	21.169
Lønn/reiseforskudd			7.145	2.500
Premiefond NKP			451.456	601.741
Omløpsmidler			2.814.441	5.576.120
Museumsbygningen			10.807.000	10.807.000
Nybygg - 1. byggetrinn		12.480.000		12.480.000
Tilkommet siste år		18.697.000	31.177.000	
Nybygg 2. byggetrinn			221.000	
Klokkergården			31.000	31.000
Magasinhallen			871.000	871.000
Bru over Klokkerfossen			112.000	112.000
Bru over Prestfossen			111.000	111.000
Prestøya			50.000	50.000
Fossekallen			959.000	959.000
Utendørsanlegget:				
Bokført pr. 1.1.91		780.000		
Tilkommet siste år		42.000	822.000	780.000
Sørlistøa:				
Bokført pr. 1.1.91		840.000		
Tilkommet siste år		55.000	895.000	840.000
Inventar			1	1
Maskiner			1	1
Museumsgjenstander			1	1
Anleggsmidler			46.056.003	27.041.003
Sum			48.870.444	32.617.123

Gjeld og egenkapital	Noter		1991	1990
Kreditorer			275.360	2.987.747
Forskuddstrekk			196.554	179.267
Skyldig arbeidsgiveravgift			158.138	149.511
Fylkesskattesj. (tilg.)			(27.604)	(400)
Kortsiktig gjeld			602.448	2.416.125
Langsiktig gjeld			4.000.000	0
Livs.medl.fond			204.600	204.600
Eidefondet			900.000	900.000
Wilhelms Mathesons fond	3		34.020	26.110
Publikasjonsfond			100.000	100.000
Avsatt til spes. formål			1.488.407	2.359.773
Vedlikeholdsfond	4		50.000	50.000
Disposisjonsfond 1.1.91		69.422		
Oppløst		69.422	0	69.422
Kapitalkonto			41.490.969	26.491.092
Egenkapital			44.267.996	30.200.998
Sum			48.870.444	32.617.123

Spesifikasjon av driftskonti

Salg resepsjon

3100	Kiosk	718.548
3110	Souvenir	1.175.135
3120	Postkort	70.559
3130	Merke- og plakat	8.408
3140	Salg av førere	19.781
3150	Kommisjonssalg	511
		1.992.942

Salg Fossekallen

3200	Kiosk	219.493
3220	Postkort	545
3240	Salg førere	431
		220.469

Arrangementer

3300/99	Div. arrangementsinnt.	429.016

Salg av publikasjoner m.v.

3400	Filmframvisning	2.320
3410	Fotoarbeider	7.680
3420	Forelesninger	3.769
3460	Salg av publ. avg. frie	126.936
3461	Salg av publ. avg.pl.	26.182
3470	Salg av læremidler	4.690
		171.577

Leieinntekter

3500	Auditorium	15.200
3510	Foredragssal	6.600
3520	Museumshall	23.850
3530	Bibliotek	1.750
3540	Peisestua	500
3560	Friluftscene	1.000
3570	Museale bygninger	800
3580	Boliger	19.800
3585	Husleie Forstmann	129.912
3586	Husleie kontorlokaler	18.881
3590	Serveringsavgift	2.591
3599	Vaktmestergodtgjørelse	4.900
		226.144

Kapitalinntekter

3610	Renteinntekter	581.757
3680	Knivforeningen	22.770
3690	Diverse inntekter	102.385
3695	Agio	15.963
		722.875

Off. tilskudd/refusjoner

3800	Statstilskudd	3.218.000
3810	Fylkeskommunalt tilskudd	751.000
3820	Kommunale tilskudd	127.246
3830	Andre off. tilskudd	20.000
3840	Refusjon arb.direktoratet	243.026
3850	Refusjon folketrygden	87.016
		4.446.288

Andre tilskudd

3900	Private driftstilskudd	242.279
3910	Driftstilskudd rentemidler	200.000
3920	Medlemskontingent	20.075
3940	Tilskudd publikasjoner	50.000
3945	Tilskudd div. tiltak	60.000
3950	Godskrift premiefond	62.803
3980	Fondsmidler overført drift	181.061
		816.218

Varekostnad

4000	Innkjøp kioskvarer	545.559
4001	Innkjøp varer Fossekallen	94.604
4005	Flaskepant	13.115
4010	Innkjøp souvenir	643.027
4020	Innkjøp postkort	53.831
4050	Oppgjør kommisjon	106.577
4060	Kostnad solgte publikasjoner	8.355
4081	Kjøp div. varer Trysil-Knut	11.050
4083	Postkort Sørlistøa	5.600
4090	Diverse varekjøp	7.296
		1.489.014

Lønn fast ansatte

5000	Vitenskapelig personale	1.556.719
5010	Kontorpersonale	562.039
5020	Teknisk personale	727.069
5030	Rengjøringspersonale	451.929
5040	Resepsjonspersonale	169.338
5050	Vaktmester/håndverkere	333.122
		3.800.207

Lønn midlertidige stillinger

5100	Refusjonsstillinger	428.376
5110	Korttidsansatte	1.085.541
		1.513.917

Honorar m.v.

5200	Revisjonshonorar	25.000
5210	Bedømmelseskomiteer	÷ 3.874
5240	Div. honorar	3.417
		24.543

Sosiale utgifter

5400	Arbeidsgiveravgift	883.515
5410	Arb.giv.andel pensjonsfors.	319.566
5415	Yrkesskadeforsikring	51.055
5420	Bedriftslege	19.128
5430	Velferdstiltak	16.558
		1.289.822

Reise- og diettutgifter

5500/02	Bilgodtgjørelse	123.214
5510/12	Diettgodtgjørelse	58.001
5520/22	Reiseutgifter etter regn.	59.031
5530	Møte- og seminaravgifter	6.240
5540	Tilskudd fagl. reiser	10.991
		257.477

Sivile tjenestepliktige

5610	Dagpenger sivile tjenestepliktige	115.200

Gjenstander/konservering

6000	Innkjøp museumsgjenstander	34.904
6010	Konservering gjenstander	345
		35.249

Arkiv/bibliotek

6100	Kjøp bøker	44.604
6110	Abonnement tidsskrifter	26.004
6115	Innbinding av bøker	15.957
6120	Utstyr arkiv/bibliotek	2.640
		89.205

Prosjekt/publikasjoner

6210	Forskning/dokumentasjon	20.900
6220	Produksjon publikasjoner	147.782
		167.872

Akvariet

6400	Fôr/medisiner	6.481
6410	Fisk	1.172
6420	Utstyr	9.221
6430	Rekvisita	13.708
6440	Vedlikehold utstyr akvariet	8.582
		39.164

Formidling

6500	Undervisningsmateriell	5.042
6510	Utstillingsmateriell	2.692
6525	Skogbruk og viltstell	3.000
6530	Div. rekvisita formidling	60
6535	Div. utg. formidling	5.152
6540	Vedlikehold utstillinger	1.767
6545	Temadager	1.714
		19.427

Arrangementsutgifter

6600/95	Diverse arrangementsutgifter	495.859

Fotoutgifter

6710	Fotorekvisita	44.492
6720	Fotoutstyr	10.535
		55.027

Inventar/utstyr

7010	Kjøp kontormask./inventar	11.473
7020	Kjøp maskiner/tekn.utstyr	49.121
7025	Utstyr kioskdrift	7.218
7040	Brannsikring friluftssamlingene	22.406
		90.218

Vedlikeholdsutgifter

7110	Museumsbygningen	64.510
7120	Klokkergården	17.206
7130	Fossekallen	670
7140	Inventar museumsbygningen	676
7165	Maskiner	35.722
7170	Bruer	4.826
7175	Oppgangssaga	9.229
7180	Parkanlegg	31.628
7195	Sørlistøa	109.652
		274.119

Drift bygninger/anlegg

7210	Brensel Klokkergården	14.111
7220	Elektrisk kraft	437.746
7230	Rengjøringsmidler	46.220
7240	Lyspærer m.v.	19.995
7250	Festeavgifter	4.122
7260	Vannavgift	117.777
7270	Feie- og renovasjonsavgift	112.358
7280	Brann og tyveriforsikring	155.700
		907.389

Administrasjonsutgifter

7300	Styre-/represent.skapsmøter	38.551
7305	Andre møter	4.085
7310	Representasjon	5.035
7315	Medlemskontingenter	21.088
7330	Kontorrekvisita	102.745
7340	Trykksaker	4.764
7350	Telefon	145.461
7360	Porto	98.051
7370	EDB-kostnader	64.121
7390	Div. adm. kostnader	175.891
		659.792

Verkstedutgifter

7410	Innkjøp verktøy m.v.	16.935
7420	Innkjøp div. rekvisita	26.077
7430	Transport/drivstoff	1.376
7490	Div. utgifter verksted	5.470
		49.858

Markedsføringsutgifter

7520	Annonser dagspressen	73.348
7530	Annonser tidsskrifter m.v.	56.566
7540	Div. markedsføringstiltak	86.403
		216.317

Låneutgifter

7940	Renter annen gjeld	12.264

Noter til årsregnskapet for 1990

Note 1

Kommunale tilskudd 1991fordeler seg slik:

	1991	1990
Aremark	150	
Bykle		550
Elverum	97.000	93.500
Etnedal		160
Flatanger		140
Folldal		600
Fosnes		100
Froland	420	
Fyresdal	300	
Gausdal		500
Gjerstad		260
Grue		1.500
Hamar	4.500	2.400
Hjartdal	175	
Hof		270
Holtålen	250	250
Hurdalen	1.000	250
Høylandet	140	
Iveland	200	200
Jevnaker	380	
Krødsherad	235	250
Lom		270
Løten	1.100	
Meldal	400	400
Melhus		250
Modum		1.200
Namsskogan	115	
Nissedal		500
Nord-Fron	610	440
Nordre Land		700
Nord-Odal	1.500	
Os	600	600
Oslo komm. skogvesen		9.000
Rakkestad		700
Rendalen		750
Ringerike	2.700	2.700
Ringsaker	5.000	5.000
Rollag	150	150
Rømskog		500
Røyken	500	

Selbu		500
Sigdal	400	400
Stange	6.000	6.000
Stor-Elvdal		1.000
Sør-Aurdal		500
Tokke	275	
Trysil		1.000
Vang		2.700
Varteig	221	219
Våler i Solør	1.325	1.310
Østre Toten	1.400	
Åmli	200	200
Åmot (inkl. Sørlistøa)	20.000	51.500
Åsnes		2.580
	147.246	194.574

Note 2

Private driftstilskudd fordeler seg slik:

Direktoratet for statens skoger	55.000
Norges Skogeierforbund	120.000
Skavhaugen legat	5.000
Massevirkekjøperfor.	11.779
Mathiesen-Eidsvold Værk	7.000
Norsk Skogbruksforening	30.000
Skogbruksetaten i Åmot (Sørlistøa)	5.000
	231.779

Note 3

Wilhelm Mathesons fond til utvidelse av arktisk avdeling er tilført kr. 5.300,- i 1991. Tillagt renter kr. 2.610,- (10% ifølge styresak 16/1988) utgjør fondet nå kr. 34.020,-.

Note 4

Avsatt til spesielle formål:

Videre utbygging	801.366	
Oppløst	801.366	0
Glommafløtingens historie		1.228.407
Grunnkjøp		250.000
Registrering av kulturminner		10.000
EDB-utstyr	70.000	
Oppløst	70.000	0
Sum		1.448.407

Tilskudd til nybygg:

Sentralt inntrukne rentemidler		9.000.028
Kulturdepartementet		1.000.000
Direktoratet for Statens Skoger		1.500.000
Tømmermålingsforeninger:		
Øst-Norge	150.000	
Drammen	50.000	
Nordenfjeldske	50.000	
Lågen-Telemark	50.000	
Agder-Rogaland	25.000	
Hordaland/Sogn og Fjordane	5.000	330.000
Almeninger:		
Løiten	100.000	
Romedal	50.000	
Stange	25.000	
Brøttum	5.000	
Tingelstad	4.000	184.000
Orkla/Borregaard		150.000
Fellesforbundet		250.000
Skiensvassdragets fellesfløtingsforening		50.000
Skogavgiftens rentemidler, Elverum		100.000
Solør Treimpregnering		5.000
Impregnor		5.000
Stangeskovene		15.000
Norges Skogeierforbund		10.000
Elverum kommune, tilknytningsavgift		91.375
		12.690.403
Elverum kommune. Industribygg, lån		4.000.000
		16.690.403

Tilskudd til utstillinger:

Treschow-Fritzsøe	10.000
Landbrukets utbyggingsfond	1.000.000
Skogavgiftens rentemidler, Våler	20.000
Skogavgiftens rentemidler, Folldal	5.000
Skogavgiftens rentemidler, Alvdal	10.000
Skogavgiftens rentemidler, Åmot	30.000
Skogavgiftens rentemidler, Åsnes	10.000
Skogavgiftens rentemidler, Grue	10.000
Skogavgiftens rentemidler, Hedmark	50.000
Furnes Almenning	8.000
Ulefos Jernværk	2.500
	1.155.500

Oversikt over museets totale investeringer i 1991:

Anskaffelser:		
Nybygg trinn I	18.696.922	
Nybygg trinn II	221.199	18.918.121
Utendørsanlegget		42.470
Nye utstillinger	670.590	
Nye utstillinger, kjøp tjenester	65.035	
Nye utstillinger, lønnskostnader	284.850	1.020.475
Inventar nybygg		57.092
Maskiner og utstyr		166.654
Sørlistøa		55.781
		20.260.593

Finansiering:	
Tilskudd til nybygg	12.690.403
Tilskudd til utstillinger	1.155.500
Tilskudd rentemidler (investeringer)	1.300.000
Låneopptak	4.000.000
Egne avsetninger	871.366
Egenfinansiering	243.324
	20.260.593

Elverum, 2. januar 1992

I styret for
NORSK SKOGBRUKSMUSEUM
Skogbruk, jakt og fiske

Ivar Aavatsmark
formann

Truls Gram
varaformann

Tertit Hørstad

Erich Mathiesen

Ole Roen

Øistein Østgaard

Erik Munthe-Kaas

Torstein Lund

Håkon Sæle

Tore Fossum
museumsdirektør

Asbjørn Pedersen
Statsaut. revisor

Harald Haug
kontorsjef

Revisjonsberetning

Vi har revidert regnskapene og årsoppgjøret for 1991 for Norsk Skogbruksmuseum i henhold til god revisjonsskikk.

Årsoppgjøret er avgitt i samsvar med lov og vedtekter og gir, etter vår mening, et forsvarlig uttrykk for museets stilling og for resultatet av årets drift. Det bekreftes at tilskuddet fra Det kongelige Kulturdepartement er brukt i samsvar med Stortingets forutsetninger.

Driften viser et underskudd på kr. 84.549,- som er dekket av disposisjonsfondet med kr. 69.422,- og kapitalkonto med kr. 15.127,-. Styrets forslag til dekning av underskuddet er i samsvar med gjeldende lover og museets vedtekter.

Vi kan anbefale representantskapet å fastsette balansen og resultatregnskapet som museets regnskap for 1991.

Elverum, den 4. mars 1992
HR-Revisjon

Statsautorisert revisor